

NOVUM



Thema: Ontwikkelingen



Zaak van de maand:
vrouwenrechten
Uitkeringen rondom zwangerschappen

Special: E-court
Evolutie van de rechtspraak

Filosofie: Benjamin Franklin
Over de maakbaarheid van succes

In gesprek met:
dhr. Schonewille
*'Gemeenschap van goederen is
niet meer van deze tijd'*



Maak kennis met je nieuwe carrière

Dirkzwager is altijd op zoek naar ambitieuze professionals. Juristen die een stap verder willen gaan, die hun kennis willen verbreden en delen. Om dat laatste draait het bij ons. We delen onze juridische kennis met onze cliënten en elkaar, zodat we samen sterker staan. Kennis ontwikkelen staat daarom hoog in het vaandel. We bieden dan ook uitstekende opleidingsmogelijkheden binnen en buiten onze Dirkzwager Academy. Maar ook door te werken aan uitdagende (internationale) projecten voor mooie cliënten. Daarnaast heb je altijd toegang tot brede juridische kennis die jij en je collega's delen via onder andere onze eigen kennispagina's, juridische (digitale) bibliotheken en de Dirkzwager KennisApp.

Dirkzwager is een veelzijdig, landelijk top-20 kantoor. We werken voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren, op de meest uiteenlopende rechtsgebieden. Ons kantoor heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen en telt ca. 260 medewerkers, waarvan 110 juristen die zich thuis voelen in een professionele en collegiale werkomgeving.

Kom kennis maken en kennis delen bij Dirkzwager.

Kijk op www.dirkzwager.nl voor de actuele vacatures en studentenstages.

Panta rhei

Als student zijn wij personen in ontwikkeling. We ontwikkelen onze kennis, ontdekken onze vaardigheden, stellen onze toekomstbeelden bij en vormen ons op diverse vlakken.

Het kennisgebied waarin wij ons als rechtenstudent bekwamen is ook niet onveranderlijk. We leren daarom geen wetsartikelen uit ons hoofd, maar bestuderen de wet en leren ermee om te gaan. Deze NOVUM doet een poging om enkele van die veranderende rechtsgebieden te belichten. Daarbij hebben we niet de intentie noch de illusie dat we een compleet beeld kunnen geven van al wat in het recht aan verandering onderhevig is.

In de *Verdieping* zal het adelsrecht onder de loep worden genomen. Voor velen een onbekend rechtsgebied, maar daarom niet minder interessant. De Wet op Adeldom wordt kritisch bekeken, waaruit zal blijken dat deze wet niet volledig strookt met beginselen als gelijkheid.

NOVUM sprak voor dit themanummer ook dhr. Schonewille, die onlangs een proefschrift heeft geschreven over 'het moderne huwelijk'. Besproken worden onder meer regels omtrent gemeenschap van goederen, mediation en partneralimentatie. Als gevolg van de toename van het aantal scheidingen en de diverse samenlevingsvormen spelen er levendige discussies in deze rechtsgebieden.

Over de gelijkheid tussen man en vrouw, vrouwenrechten en verwante onderwerpen is al decennia veel gesproken. Nog altijd worden er rechtzaken gevoerd over vermeende ongelijkheid. In de *Zaak van de Maand* behandelen we dit keer een zaak waarin een zwangerschap centraal staat.

Afgelopen maand hadden we het al uitgebreid over cyberlaw, in deze *Special* kunt u wederom een daaraan gerelateerd artikel vinden. Dit maal schrijven we over een E-court. Het fenomeen E-court leggen we voor u uit, de werking en procedure wordt toegelicht en zoals de schrijver zegt: "Wellicht denkt u over 10 jaar: handig toch, zo'n 'internetrechter'!"

Verder in dit nummer kunt u artikelen over de veranderingen binnen de gezagsontnemende maatregelen als het gaat over kindbescherming. NOVUM gaat dieper in op het gedachtegoed van filosoof Benjamin Franklin, de juridische filmklassieker *Rashomon* en weer een interessante lezing.



Een kunstenaar die buitengewoon duidelijk in beeld kon brengen dat de wereld aan verandering onderhevig is, was Esscher. Op de omslag van dit blad is dan ook zijn beroemde werk 'Hand with Reflecting Sphere' uit 1935 geplaatst. Zelf zei hij hierover: "Reflection could demonstrate dualities of the conscious and unconscious world, reality and fantasy, truth and falsehood, and, ultimately, conflicting spatial points of view."

Maria van der Velden
Hoofdredacteur NOVUM

Daarbij hebben we niet de intentie noch de illusie dat we een compleet beeld kunnen geven van al wat in het recht aan verandering onderhevig is.

Ben jij mens genoeg voor een wereldbaan bij Baker?

Bij een van de meest internationale advocatenkantoren ter wereld werken bijzonder getalenteerde advocaten, fiscalisten en notarissen. Intelligent, gemotiveerd, ambitieus... én ook menselijk en met veel inlevingsvermogen. In onze praktijk draait 't namelijk om mensen: zowel de mensen waarmee je

werkt in teamverband als de cliënten uit binnen- en buitenland met wie je intensief contact onderhoudt. Dat maakt je werk bij Baker & McKenzie Amsterdam tot meer dan zomaar een baan. Ben jij mens genoeg voor een wereldbaan bij Baker & McKenzie? Ga dan naar www.eenwereldbaanbijbaker.nl

EENWERELDBAANBIJBAKER.NL



BAKER & MCKENZIE

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	3
De verdieping	4
Varia	9
In gesprek met	10
Zaak van de maand	14
Special	16
Filosofie	18
Special	22
De Lezing	24
Miscellanea	26
Filmrecensie	28
Verenigingen	30
Faculteitszaken	32



NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. Novum is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraat Appèl.

NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1.750
Druk: JP Offset
Basis ontwerp: Ratio Design
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofdredacteur
Maria van der Velden (06 18 32 95 56)
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Avinash Bhikie (06 57 93 91 25)
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteurs
- Raphael Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com

- Maarten von Balluseck
maartenvonb@hotmail.com

- Maurits Helmich
M.m.helmich@gmail.com

- Willem Kieviet
W.j.m.kieviet@umail.leidenuniv.nl

- Tjalling Reijnders
Tjalling.reijnders@hotmail.com

- Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com

- Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com

- Anna Tsheichvili
anna_tsheichvili@hotmail.com

Adviesraad

- Mw. Mr. P. Memelink, *voorzitter RvA*
- Prof. Dr. A.O. Lubbers
- Mw. Drs. A.F.M. van der Helm
- Mw. Mr. C. de Kruif
- Mr. G.K. Schoep
- Annemieke Brouwer, *Assessor Fdr*
- Akke Berendsen, *praeses JfV Grotius*

Contact

novum@law.leidenuniv.nl

de verdieping

Het adelsrecht bevochten

Binnen het Nederlands recht bestaat een kleine, onbeduidende wet, niet meer dan 9 artikelen groot. U zult het niet in uw collegebundel tegenkomen, daar is het voor het algemeen universitair rechtenonderwijs te irrelevant voor. Toch regelt deze wet het voortbestaan van de vaak eeuwenoude titulatuur van zo'n 8.000 tot 10.000 Nederlanders.¹ Dit terwijl deze wet zelf pas achttien jaar bestaat en in 1994, na jaren van politiek gesteggel tot stand kwam. De Wet op de Adeldom mag onbeduidend zijn, zij is de afgelopen jaren het onderwerp geweest van verschillende rechtszaken die, veelal om privacy redenen de publiciteit nooit hebben gehaald. Thans staat deze wet, met al zijn gevolgen opnieuw ter discussie in een omvangrijke adelsrechtszaak in de gemeente Haarlem. Hoe kwam de wet die de titelvererving van de oude Nederlandse elite regelt tot stand? En wat zijn de gevolgen hiervan voor de Nederlandse adel? Een artikel over het politieke en juridische gevecht rondom het Nederlands adelsrecht.

Een geschiedenis van de Europese adel

De adel, als een bevoorrechte, erfelijke klasse is een van de oudste sociale instituten die zich vandaag de dag nog handhaaft. Al voordat het christendom in Europa zijn intrede deed kende men systemen van erfelijke en persoonlijke privileges.

Zo waren reeds ten tijde van de Romeinse Republiek de posities van de 'Patres Gentium' vastgelegd in een gesloten en erfelijk rangstelsel welke toegang gaf tot bestuursfuncties en lidmaatschap van de Senaat.² In beginsel kon iemand die niet afkomstig was uit een van de oude Romeinse patriciërfamilies, bestuurlijke ambten verwerven, doch bleek dit in de praktijk niet gemakkelijk.

Na de val van het Romeinse rijk in 476 vormden de Keltische en Germaanse stammen elk hun eigen 'adel' uit de kaste van grootgrondbezitters. Deze vroege Europese adel behield zijn 'stand' door zich van generatie op generatie te onderscheiden in rijkdom en maatschappelijke positie. Wanneer een familie zijn landerijen of aanzien kwijt raakte behoorden zij niet langer tot de 'gegoede

klasse' en verloren zij daarmee hun privileges. De positie van deze vroege Europese adel berustte nog niet op een Koninklijke onderscheiding maar bestond louter op zichzelf.³

Gaandeweg wonnen enkele van de grondbezittende families aan macht door veroveringen en nauwkeurig geplande huwelijken. Steeds vaker moesten zij voor het bestuur en het handhaven van de grenzen van hun gronden een beroep doen op andere aanzienlijke families die zij, in ruil voor wederzijdse steun een stuk land of een militaire titel schonken. Deze titels waren in beginsel niet erfelijk en verschilden van streek tot streek.

Vanaf de 10^{de} eeuw werden veel van deze bestuurlijke en militaire titels door families toegeëigend, ondermeer omdat het ambt waarmee zij verbonden waren doorgaans al van vader op zoon werd overgedragen.⁴ De huidige adellijke titels herinneren nog altijd aan de vroegere functies, zo komt de titel hertog van de oudgermaanse woorden: 'Harja', wat 'leger' betekend en 'Tugan', wat staat voor: 'ten strijde trekken', tezamen vormden zij 'Harja tugan', wat later werd verbasterd tot 'hertog'.⁵ Zo komt ook de titel van baron waarschijnlijk van het Frankische woord: 'baro', wat 'vrije heer' betekend hetgeen doet denken aan het Germaanse equivalent van baron, 'freiherr'.⁶

Vanaf de 12^{de} eeuw duikt voor het eerst het woord: 'adel' op als verbastering van het Latijnse woord voor een absoluut, onvervreemdbaar grondbezit: 'allodium'.⁷ Het is tevens vanaf de 12^{de} eeuw dat de adel een gesloten erfelijke kaste word.⁸ De Europese edelen beschermden hun verkregen titels en landerijen en dulden niet langer gewone burgers op hoge bestuursfuncties.

De adel in de Nederlanden

In de Nederlanden kwam in vergelijking met andere Europese landen relatief laat een adel tot stand. Vanaf de vroege middeleeuwen had het gebied wat nu Nederland genoemd wordt wel wat adellijke families gekend maar zij hadden zelden een grote invloed op de ontwikkeling van het land gehad.⁹

De adel, die zich altijd voor had laten staan op hun hogere morele normen viel, wat de Oranjes betrof door de mand.

Midden in de 80-jarige oorlog, in 1581 zegden de opstandige Nederlandse gewesten hun trouw aan de koning van Spanje op.¹⁰ De Staten-Generaal, waarin de meeste gewesten vertegenwoordigd waren probeerden vervolgens nog tot 1588 een nieuwe koning te vinden maar toen niemand bereid leek de gewesten als koning te leiden besloot de Staten-Generaal het land zelf maar te gaan regeren.¹¹ Door het gebrek aan een koning die adelsgunsten kon verlenen kwam er ruim twee eeuwen lang geen nieuwe adel bij. In deze tweehonderd jaar stierven veel van de oorspronkelijke Nederlandse adellijke families uit of ontvluchtte de protestantse Nederlanden vanwege hun katholieke geloofsovertuiging.

De meeste Nederlandse adel dankt zijn titel dan ook aan de eerste Nederlandse koning, Willem I die in 1813 de troon besteede.¹² Veel families die zich tijdens de Gouden Eeuw verdienstelijk hadden gemaakt werden in de adelstand verheven met het erfelijke predicaat jonkheer, behoudens latere verheffingen. De families die al voor de Napoleontische tijd (1795-1813) tot de inheemse adel van de Nederlanden hadden behoord, kregen de erfelijke titel van baron op allen, behoudens latere verheffingen.¹³ Tot 1848 bezat de Nederlandse adel nog daadwerkelijk verstrekkende bestuurlijke bevoegdheden. Zo werden de Provinciale Staten verkozen uit vertegenwoordigers van de adellijke ridderschappen. De hierdoor bijna louter uit adel bestaande Provinciale Staten verkozen op hun beurt de vertegenwoordigers voor de Tweede Kamer. De leden van de Eerste Kamer werden benoemd door de koning waardoor deze uitsluitend leden van adel bevatte en hierdoor de bijnaam *'Le Ménagerie du Roi'* (de dierentuin van de koning) kreeg.¹⁴ Nadat op 3 november 1848 de nieuwe grondwet werd afgekondigd was het gedaan met de bestuurlijke macht en de voorrechten van de adel in Nederland, adelstand werd adeldom. Voortaan bestonden de enige twee privileges eruit een wettelijk beschermde titel of predicaat en familiewapen te voeren.¹⁵

Het adelsrecht voor 1994

Tot 1994 was er op het gebied van het adelsrecht vrijwel niets geregeld, de koning verleende adeldom (oud art. 74 GW) en verder liepen de ontwikkelingen in verband met de vererving van titels min of meer via de lijnen van het burgerlijk afstamings- en erfrecht. De adel stond nog altijd open voor nieuwe families doormiddel van: *'verheffing'*, wanneer het een Nederlandse familie betrof die van de vorst een nieuwe adelsgunst ontving, *'erkenning'*, wanneer iemand nog ergens een bewijs vond dat hij van een inheemse adellijke familie van voor 1795 afstamde, en *'inlijving'*, wanneer er overtuigend bewijs was dat iemand tot een buitenlandse adellijke familie behoorde uit een land met een vergelijkbaar adelsstatuut als Nederland.¹⁶ De laatste verheffing vond plaats in 1939 toen koningin Wilhelmina de familie Van Valkenburg een adelsgunst verleende.¹⁷

Het verwijt van de koningin

Koningin Juliana had een heel andere kijk op de adel dan haar moeder Wilhelmina. Door een strenge opvoeding waarin zij door de overwegend adellijke paleiskliek van het 'gewone volk' was weggehouden ontwikkelde zij een afkeer van *"de bewakers van haar cel"*.¹⁸ Tijdens de Tweede Wereldoorlog, die de Koninklijke familie in Canada doorbracht, waren zij voor het eerst met 'gewone' mensen

in contact gekomen. Dit vrije leven, verstoten van de adellijke hof-etiquette beviel hen naar verluid veel beter dan de kritische blik van de adel in Nederland.¹⁹

Terug in Nederland verweet de Koninklijke familie de oude adel dat zij naar verhouding zo weinig hadden geparticipeerd in het verzet tegen de Duitsers. De adel, die zich altijd voor had laten staan op hun hogere morele normen viel, wat de Oranjes betrof door de mand.²⁰ Derhalve gingen zij opzoek naar 'vernieuwde mensen' om de Nederlandse staat opnieuw mee in te richten, de vooroorlogse standen mochten er niet meer toe doen.

In 1953, tijdens het koningschap van koningin Juliana kwam aan de dynamische adelscultuur die Nederland tot de Tweede Wereldoorlog had gekend een einde. In een geheim kabinetsbesluit van het kabinet Drees werd besloten dat niemand meer in de adel zou worden verheven.²¹ Tevens werd er besloten dat er een Wet op de Adeldom (WoA) en een Statuut voor het Koninklijk Huis moest komen die de overerving van titels en predicaten en de verlening van adelsgunsten zou gaan regelen.

De Wet op de Adeldom

Bij de grondwetswijziging van 1983 kwamen de grondwettelijke artikelen 74, *"de koning verleent adeldom"*, 75 *"ridderorden worden ingesteld door de koning"*, en 76 *"betreffende vreemde ordetekenen"* te vervallen. De betreffende artikelen werden vervat in additioneel artikel XXV, wat de noodzaak schiep voor de wetgever tot het vormen van een nieuwe wet inzake adeldom en ridderorden.²²

Begin jaren '90 kwam het onderwerp in de Tweede Kamer aan de orde. De besprekingen over de nieuw te vormen wet verliepen stroef en de gemoederen laaiden van tijd tot tijd hoog op. Veel linkse politieke partijen pleitte voor het afschaffen van de adel omdat de bevoorrechte positie van de adel, wat in feite enkel nog neerkwam op het voeren van een erfelijke titel en familiewapen, *"niet meer van deze tijd"* was.²³ Ook het gegeven dat alleen mannen, tezamen met de achternaam de titel konden doorgeven aan hun kinderen en dat kinderen die niet uit een wettig huwelijk geboren waren de titel van hun vader niet konden erven stuitte op veel weerstand.

De rechtse partijen daarentegen wilde de adel behouden als historisch gegroeid instituut en de nieuw te vormen wet hierbij laten aansluiten. De discussies liepen zo hoog op dat de fractie van D66 verklaarde: *"Het [is] beter zo'n achterhaald instituut aan zijn eigen discriminerende regels ten onder te laten gaan. Sterft het uit dan zal een partij als D66 er geen traan om laten"*.²⁴

Uiteindelijk werd er een compromis gevonden in het amendement van Vincent van der Brug (CDA).²⁵ Adeldom zou voortaan ook overgaan op buiten het huwelijk geboren kinderen, art. 3, lid 1 WoA. Toch leende het instituut zich niet voor verdere aanpassingen aan nieuwerwetse denkbeelden, zoals titelvererving in de vrouwelijke lijn. Het betrof hier immers een *"historisch gegroeid instituut wat bij de minste aanpassing aan de nieuwerwetse denkbeelden zijn grondslag zou verliezen"*.²⁶

Tevens bevatte de WoA strengere eisen met betrekking tot de verlening van adeldom. Voortaan zouden verheffingen niet meer plaatsvinden, adeldom was niet langer: *"ter beloning van deugd en verdiensten"*.²⁷ Volgens de minister van Binnenlandse Zaken, E. van Thijn (PvdA) kon Adeldom *"in de huidige maatschappij geen passende onderscheidingsvorm"* meer zijn, wel gepast waren lintjes

als onderscheiding voor verdienstelijke Nederlanders.²⁸ Met betrekking tot de inlijving van buitenlandse adellijke families was opname binnen de Nederlandse adel enkel nog mogelijk wanneer het verzoek tot inlijving vergezeld werd door een aanvraag tot naturalisatie. Een reeds Nederlandse familie, met buitenlandse adelsgunst kan dus niet langer een verzoek tot inlijving indienen. Enkel de erkenning bleef over als mogelijkheid om in de Nederlandse adel te worden opgenomen. Echter de kans dat iemand nog ergens een aan zijn familie verleende adelsgunst van voor 1795 zou vinden werd nihil geacht.

Het gevolg was dat het instituut adel volledig werd afgesloten, nooit meer zouden er nieuwe families bij kunnen komen. Toch wordt de Nederlandse adel niet met uitstreven bedreigt zoals wel eens word geopperd. Het aantal adellijke families in Nederland, nog zo'n 327 families, mag afnemen, het aantal personen met een titel of predicaat blijft min of meer gelijk, zo'n 8000 tot 10.000.²⁹

Problemen met de WoA

Bij de behandeling van de WoA in de jaren '90 was er een probleem aan het licht gekomen waar de nieuwe wet niet in had voorzien. Wat te doen met al die buitenechtelijke kinderen die voor 1 augustus 1994 geboren waren? Wanneer hen een titel of predicaat zou toekomen was de overheid misschien wel genoodzaakt de hele bloedlijnen van vermeende bastaarden na te trekken om hun afstammelingen een adelsgunst te verlenen. Dit schrikbeeld leidde ertoe dat minister Van Thijn in de Eerste Kamer verklaarde, zonder hierover het parlement eerst te raadplegen, dat het artikel 3 van de WoA, waarin de vererving van adellijke titels is geregeld onmogelijk terugwerkende kracht kon toekomen.³⁰ De WoA kon enkel betrekking hebben op kinderen geboren na de inwerkingtreding van de wet. Dit terwijl het amendement van Van der Burg, waarnaar het artikel 3 van de WoA was vormgegeven, juist beoogde het onderscheid tussen wettige en natuurlijke kinderen geheel weg te nemen.³¹

De enige mogelijkheid voor natuurlijke kinderen van een adellijke vader, geboren voor 1 augustus 1994 was nog de wettiging door een opvolgend huwelijk van zijn of haar ouders. Wanneer de ouders, alsnog zouden trouwen kon het kind gewettigd worden en alsnog het adellijk predicaat of de titel van de ouders toekomen.³² Dit leek uitkomst te bieden tot op 1 april 1998, in navolging van het Marckx-arrest uit 1979, bij invoering van het nieuwe Nederlands afstammingsrecht, de "wettiging door opvolgend huwelijk" geheel uit het Nederlandse interne recht verdween. In het Marckx-arrest had het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) immers bepaald dat er geen onderscheid meer gemaakt mocht worden tussen wettige en natuurlijke kinderen.³³ Wettigheid als criterium kwam hiermee te vervallen.

De gevolgen van de WoA

De uitspraak van minister Van Thijn in de Eerste Kamer waardoor natuurlijke kinderen geboren voor 1994 geen titel of predicaat toekwam leidde tot een hoos aan rechtszaken. Sinds 1 augustus 1994 kan het dus voorkomen dat binnen hetzelfde gezin de oudste kinderen niet van adel zijn en de jongste kinderen, geboren na 1 augustus 1994, wel. Dit vormt in het bijzonder een probleem voor families waarbinnen een zogeheten 'primogenituur' geldt. Dit wil zeggen dat de oudste zoon de titel van zijn vader, bijvoorbeeld graaf erft en zijn jongere broertjes en zusje enkel het predicaat

jonkheer. Wie erft de titel wanneer de oudste zoon een natuurlijk kind is geboren voor 1994 en dus in het geheel geen recht heeft op een titel? Wat te doen met die buitenechtelijke kinderen voor 1994 die geen titel of predicaat toekomen? En hoe zit het ten aanzien van adoptiekinderen die ingevolge de WoA ook de titel van hun vader erven, dienen zij ook geboren te zijn na 1994 om recht te hebben op de titel van hun adoptievader?

De laatste vraag stond centraal in 2005, in een arrest wat bekend is geworden als 'De Zeeuwse adoptiezaak'.³⁴ De bestuursrechter wist tot twee keer toe vast te stellen dat in de WoA niets is geregeld met betrekking tot adoptiekinderen geboren voor 1994. De uitspraak van minister Van Thijn in de Eerste Kamer had enkel betrekking op natuurlijk kinderen, niet op adoptiekinderen. De verzoekster zou aldus de titel barones moeten toekomen.

De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) was echter een andere mening toegedaan en vond dat de geboortedatum "leidend moest zijn bij het beantwoorden van de vraag of een adoptiekind tot de adel behoort".³⁵ Een adoptiekind geboren voor 1994 kon onmogelijk wél een titel toekomen wanneer een natuurlijk kind dit niet kon.

Reeds in 1995 had de ABRvS overwogen dat, omdat aan adeldom geen "speciale rechten" meer verbonden zijn het EVRM geen werking toekomt in adelsrechtzaken.³⁶ Immers wanneer iemand op basis van adeldom geen rechten toekomen kan iemand deze ook niet middels het EVRM beschermen.

Tevens stelde de ABRvS zich op het standpunt dat adeldom een "historisch gegroeid instituut is, wat zich niet leent voor aanpassingen aan de moderne opvattingen over gelijke behandeling"; hieruit volgde dat "nu er een objectieve en redelijke grond voor het handhaven van het onderscheid [tussen wettige en natuurlijke kinderen] bestaat" art. 1 van de Grondwet en art. 26 van het Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (IVBPR) niet ingeroepen kunnen worden.³⁷

Hiermee werden alle grondwettelijke en verdragsrechtelijke artikelen met betrekking tot discriminatie binnen het gezin, ten aanzien van de adellijke families door de ABRvS van tafel geveegd.

Ook het argument dat adeldom een onderdeel zou zijn van de familienaam bood geen soelaas. Volgens de "huidige leer" zijn het adelsrecht, het erfrecht en het naamsrecht "zeer verschillende rechtsgebieden", en "staan in [zij] in wezen los van elkaar". "Naar Nederlands recht is de adellijke titel geen deel van de achternaam", zoals in Duitsland wel het geval is.³⁸

Strijdige standpunten

Op de standpunten van de ABRvS valt het een en ander aan te merken. Zo is de overweging dat adeldom een "historisch gegroeid instituut is, wat zich niet leent voor aanpassingen aan de moderne opvattingen over gelijke behandeling" op z'n minst vreemd wanneer art. 3, lid 1 WoA bepaald dat "adeldom ook overgaat op buiten het huwelijk geboren kinderen". Wanneer adeldom zoals gezegd een "historisch instituut is wat zijn bestaansrecht verliest wanneer het naar moderne opvattingen zou worden ingericht" heeft het door dit artikel reeds zijn bestaansrecht verloren daar het artikel wel dege-lijk een aanpassing behelst naar moderne opvattingen.

Ook het standpunt dat aan adeldom geen speciale rechten meer ontleent zouden kunnen worden is wonderlijk omdat op het onrechtmatig voeren van een adellijke titel volgens art. 435 SR nog altijd een boete van de tweede categorie staat. Wat beoogd dit arti-

kel te beschermen wanneer een adellijke persoon geen *recht* heeft op die titel? Tevens is de overheid sinds de uitspraak van het gerechtshof te Arnhem, op 1 november 2007 verplicht adellijke titels en predicaten te vermelden op alle officiële overheidsdocumenten, zelfs het kentekenbewijs.³⁹ Een dergelijke vermelding kan op verzoek van de betreffende persoon achterwege worden gelaten doch wanneer de overheid verzaakt de titel op officiële documenten te vermelden is zij aansprakelijk. Maar waarom zou de overheid in een dergelijk geval aansprakelijk zijn wanneer aan de adeldom geen rechten kunnen worden ontleent. Iemand zou in zo'n geval recht hebben op een vermelding van een adellijke titel waar hij geen recht op heeft omdat uit de adeldom geen rechten voortvloeien.

Dat het EVRM geen werking toekomt ten aanzien van adelsrechtzaken omdat aan adeldom geen speciale recht meer verbonden zijn is in dit licht een vreemde stelling, waarom zou de Nederlandse wet die titels beschermd, op dit gebied dan wel werking moeten toekomen?

Voorts overweegt de ABRvS dat adeldom geen onderdeel is van de familienaam. Dit terwijl art. 1:5, lid 11 BW veronderstelt dat: “wanneer een kind, wiens vader van adel is niet zijn geslachtsnaam verkrijgt de adeldom niet overgaat op dat kind”. Wat voor betekenis heeft het lid 11 nog wanneer er geen verband bestaat tussen de geslachtsnaam en de titel of het predicaat? Deze opstelling van de ABRvS is tevens in strijd met een eerder, doch vernietigd arrest van het gerechtshof in Den Bosch en het arrest Wolff-Metternich van het EHRM.

Op 17 juni 1899 werd reeds door het gerechtshof te Den Bosch bepaald dat: “met adeldom begiftigde personen om den hun toebehoorende titel te voeren, het gevolg is, dat die titel een aanhangsel wordt van den familienaam en met dien naam een geheel uitmaakt”.⁴⁰ Daar voegde het EHRM in 1999, in de zaak Wolff-Metternich aan toe: “under [...] Dutch law governing names, noble titles from a part of a noble person's family name”.⁴¹

Het zijn onder andere deze vragen die op dit moment centraal staan in de adelsrechtszaak in de gemeente Haarlem. Uitspraak volgt in maart 2012.

Concluderend: discriminatie

Waar adeldom eerst bereikbaar was geweest voor eenieder die zich op uitzonderlijke wijze verdienstelijk had gemaakt voor zijn staat of soeverein werd het, met de ingang van de Wet op de Adeldom een volledig gesloten instituut.

Dit heeft tot gevolg gehad dat adeldom onder de nieuwe wetgeving precies geworden is waar de linkse partijen in de tweede kamer het instituut bij de behandeling van de WoA van hebben beschuldigd: een discriminatoire, gesloten kaste van mensen die nog slechts twee privileges bezitten – het voeren van een wapen en een titel – verkregen door de verdienste van een verre voorouder in mannelijke lijn.

Dit door de wetgever beoogde gesloten systeem maakt dat het instituut voor het eerst in de geschiedenis de beginselen van gelijkheid daadwerkelijk ondermijnt daar het voor niemand meer mogelijk is te worden opgenomen in de adel door persoonlijke verdiensten jegens de staat. Waar geprobeerd is de adel aan te passen aan de hedendaagse opvattingen over gelijke behandeling is in het artikel 3 van de WoA een ongelijkheid op basis van wettigheid gecodificeerd. Het instituut is verworpen van iets wat in uitzon-



Adelsdiploma van de Ridders Van der Bye

derlijke gevallen voor iedereen bereikbaar was tot een systeem waarin niemand meer kan toetreden, ofwel een uitsterfhuis. Overigens valt de adel zelf niet te verwijten dat het instituut waar zij deel van uitmaken de beginselen van gelijkheid tart. Bij het opstellen van de Wet op de Adeldom, is zij als het subject van de wet nooit betrokken geweest. ■

Eerste 5 artikelen van de Wet op de Adeldom

Artikel 1

Adeldom wordt verleend bij koninklijk besluit. De verlening kan uitsluitend geschieden aan Nederlanders.

Artikel 2

1. De verlening van adeldom geschiedt door verheffing, inlijving of erkenning.
2. Verheffing in de adel bij koninklijk besluit kan uitsluitend plaatsvinden ten aanzien van leden van het koninklijk huis en van voormalige leden daarvan binnen drie maanden na verlies van het lidmaatschap van het koninklijk huis.
De verlening van de titels «Prins (Prinses) der Nederlanden» en «Prins (Prinses) van Oranje-Nassau» wordt bij of krachtens de Wet lidmaatschap koninklijk huis bepaald.
3. Inlijving in de Nederlandse adel kan slechts plaatsvinden ten aanzien van personen wier geslacht behoort tot de wettelijk erkende adel van een staat met een vergelijkbaar adelsstatuut en die het verzoek tot inlijving hebben gedaan.
 - a. tezamen met het verzoek tot verlening van het Nederlanderschap;
 - b. tezamen met het afleggen van de verklaring ter verkrijging van het Nederlanderschap door optie;
 - c. tezamen met het bereiken van de meerderjarigheid bij de verkrijging van het Nederlanderschap van rechtswege indien de vader van de verzoeker het Nederlanderschap niet van rechtswege heeft verkregen.
4. Erkenning te behoren tot de Nederlandse adel kan uitsluitend plaatsvinden ten aanzien van personen die behoren tot een geslacht dat voor 1795 reeds tot de inheemse adel behoorde.

Artikel 3

Adeldom gaat ook volgens de bestaande regelingen met betrekking tot adeldom over op buiten het huwelijk geboren kinderen.

Artikel 4

Bij de verlening van adeldom zijn taxa verschuldigd. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels omtrent de taxa gesteld.

Artikel 5

Adeldom wordt vermeld op officiële documenten waar dit vereist is, tenzij de betrokken persoon verzoekt, de vermelding achterwege te laten of te verwijderen.

1. Elsevier, "Society: de enige club waar je geen lid van kunt worden", 13 december 2006.
2. De hoofden van de aanzienlijkste Romeinse patriciersgeslachten, uit E. Friezer, "De ordening van Servius Tullius", *Excelsior*, 1957, p. 120
3. N.V.E.B. van der Kamp, "Nederlandsch Archievenblad", *Vereeniging van archivariissen in Nederland*, 1933, p. 238
4. S. de Bruin, "Historisch en geographisch woordenboek", 1869, p. 43
5. R.C. van Caenegem, "Grote Winkler Prins: encyclopedie in 25 delen, Volume 11", Elsevier, 1981, p. 147
6. W.T. Brande & G.W. Cox, "A dictionary of science, literature, & art, Volume 1", Longmans, Green & Co., 1867, p. 246
7. A.W. Prins, "Geïllustreerde Encyclopaedie: woordenboek voor wetenschap en kunst, beschaving en nijverheid, Volume 1", Brinkman, 1870, p. 342
8. M. van Damme, "Adel", Kluwer, 1982, nr. 26 & 27
9. H. Boschloo, "De productiemaatschappij: Liberalisme, economische wetenschap en het vraagstuk der armoede in Nederland 1800-1875", *Verloren*, 1989, p. 251
10. R. Stiphout in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 4
11. R. Stiphout in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 4
12. J. Amensga & G. Dekkers, "Wat nu, zei Pichegru: de Franse Tijd in Nederland, 1795-1813", *Verloren*, 2004, p. 89
13. W.J.J.C. Bijleveld, "Opmerkingen over de geslachten behandeld in het Nederland's Adelsboek", N.V. Vaan Stockum & Zoon, 1949.
14. T.L. Bellekom, "Compendium van het Staatsrecht", Kluwer, 2007, p. 105
15. A. Gevers, "Mensen van Adel", *Verloren*, 2007, p. 178
16. M.J.C. Knoes, "Personen- en Familierecht", Kluwer, 2008, p. 652
17. J. Aalberts & M.R. Prak, "De bloem der natie: adel en patriciaat in de Noordelijke Nederlanden", *Boom*, 1987, p. 145

18. D. Hermans in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 68
19. D. Hermans in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 68
20. D. Hermans in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 68
21. Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, "De Nederlandsche leeuw, Volumes 109-110", 1992, p. 245
22. www.hogeraadvanadel.nl/adeldom_wetopdeadeldom.php
23. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1991-1992, Regeling inzake de adeldom (Wet op de Adeldom), Kamerstuknummer 21485, ordernummer 7.
24. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1997-1998, Voorstel van wet van het lid jhr. R. A. Meyer tot wijziging van de Wet op de adeldom om enige onrechtvaardigheden in het overheidsbeleid ten aanzien van adellijke ouders en hun kinderen weg te nemen, Kamerstuknummer 26028, ordernummer 3.
25. Tweede Kamer der Staten-Generaal, Amendement van het lid V.A.M. Van der Burg, 14 september 1993, Kamerstuknummer 21485, ordernummer 12.
26. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1989-1990, Kamerstuknummer 21485, ordernummer 4.
27. Adelsdiploma van de familie Von Balluseck, 16 augustus 1996, afgegeven ten Paleis Huis ten Bosch.
28. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1991-1992, Kamerstuknummer 21485, ordernummer 5.
29. L. Wytzes in Elsevier, "speciale editie: Adel", A. van Herwaarden Amsterdam, 2010, p. 90
30. Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting, 25 mei 1998, Kamerstuknummer 26028, ordernummer 3.
31. Tweede Kamer der Staten-Generaal, Amendement van het lid V.A.M. Van der Burg, 14 september 1993, stuknummer 21485, ordernummer 12.
32. L. Evers & H. Vat, "Afstamming en naam", 2006, p. 83
33. EHRM, arrest Marckx/België, 13 juni 1979, nr. 6833/74.
34. Raad van State, 5 januari 2005, LJN AR8732, nr. 200404471/1.
35. Raad van State, 5 januari 2005, LJN AR8732, nr. 200404471/1.
36. ABRvS, 21 februari 1995, AB 1996, 222.
37. ABRvS, 21 februari 1995, AB 1996, 222.
38. Verweerschrift gemeente Haarlem, 16 januari 2012, DV//2011/417273
39. Rechtbank Arnhem, 1 november 2007, LJN BB6978.
40. Gerechtshof Den Bosch, 17 juni 1899 (Weekblad van het recht nr. 7298)
41. EHRM, arrest Wolff-Metternich/ Netherlands, 18 mei 1999, nr. 45908/99.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Scriptieprijs Bedrijfsethiek gaat nieuwe ronde in!

Inzendtermijn geopend tot 15 maart 2012.

Jaarlijks looft het Netwerk Bedrijfsethiek Nederland de NBN-Rabobank Scriptieprijs uit aan de schrijver/schrijfster van de beste afstudeerscriptie die bedrijfsethiek, integriteit en/of maatschappelijke verantwoordelijkheid als hoofdonderwerp heeft. Ook kunnen scripties worden ingediend waarbij bedrijfsethiek een belangrijke invalshoek is binnen een bredere probleemstelling. Met de scriptieprijs wil het NBN studenten stimuleren om te richten op bedrijfsethiek en maatschappelijk verantwoord ondernemen en de implementatie daarvan in de strategieontwikkeling en bedrijfsvoering van ondernemingen.

Voor zowel master- als bachelor-scripties is er een prijs van € 1.500,- beschikbaar. De prijs wordt mogelijk gemaakt door de Rabobank. Tot 15 maart 2012 kunnen afstudeerwerkstukken worden ingezonden, die in het kalenderjaar 2011 zijn goedgekeurd bij een in Nederland gevestigde universiteit of HBO-instelling.

De scripties kunnen - in digitale vorm - worden ingediend via <http://www.bedrijfsethiek.nl/het-netwerk/scriptieprijs>

Een jury onder voorzitterschap van prof.dr.E. Kimman zal zich buigen over de inzendingen. Zij zal daarbij aspecten als bedrijfsethische relevantie, originaliteit, diepgang en praktische waarde in haar beoordeling betrekken.

Tijdens de NBN voorjaarsconferentie in juni zullen de scriptieprijsen worden uitgereikt.

In de loop van de jaren zijn prijzen gevallen op scripties met uiteenlopende onderwerpen, variërend van Islamitisch bankieren, duurzame ontwikkeling als managementvraagstuk, portefeuilleselectie van sociaal verantwoorde beleggingen tot governance in sportorganisaties.

De winnende masterscriptie uit de laatste ronde beschreef een studie over het creatief gebruik van bevoegdheden binnen de Nederlandse politie (Vrije Universiteit Amsterdam). De scriptie die de Kantiaanse ethiek toepast op de bankiersverklaring leverde de prijs voor de categorie Bachelors op (Rijksuniversiteit Groningen). Een eervolle vermelding werd toegekend aan een onderzoek naar zelfregulering of wettelijke verankering van MVO (Erasmus Universiteit Rotterdam), en aan een onderzoek naar Ethiek in Gastvrijheid (Saxion Hogeschool).

Voor nadere informatie zie NBN-site: www.bedrijfsethiek.nl of bel met de Voorzitter Commissie NBN-Rabobank Scriptieprijs dhr. A.M. van den Boogaard op 06-45494445.

International Symposium Human Rights: Ideal Illusions?

Amnesty International presents the second edition of the International Symposium, this year titled Human Rights: Ideal Illusions? Speakers will address two main topics:

- How governments co-opt human rights to serve their political and economic interests
- How new (mass)movements e.g. in the Middle East, Europe and the United States try to shape real democracy, equality and human rights

Speakers will also assess the work of human rights organisations and reflect on the future agenda of the human rights movement.

Speakers are:

James Peck, Adjunct Professor, New York University, History and East Asian Departments. Author of 'Ideal Illusions', a critical study of how the US Government shaped human rights into a potent ideological weapon for purposes having little to do with rights, and everything to do with furthering America's global reach.

Marianne Maeckelbergh, Leiden University, Faculty Member Cultural Anthropology and Development. Research focus on the anthropology of globalisation, democracy and social movements. Author of 'The Will of the Many, How the Alterglobalisation Movement is Changing the Face of Democracy'.

Time & Place: Monday March 26th, 14.00-17.00, Theater aan 't Spui, The Hague. Kosten minimaal 5 euro per college. Beperkt aantal plaatsen.

Masterclass with Margaret Sekaggya

Camera Justitia/A Matter of ACT present this year's masterclass with United Nations Special Rapporteur on the situation of Human Rights Defenders, Margaret Sekaggya. Mrs. Sekaggya will discuss the multiple challenges the UN faces in its work on the cases of human right defenders and the role and influence of the (international) justice system in peace and justice processes.

Students prepare and discuss four issues at stake which are illustrated by fragments of the festival films. These four dilemmas will be announced to the participants two weeks in advance.

Time & Place:

Friday March 23rd, 16.00-17.30, Theater aan 't Spui, The Hague.

Feel challenged? For more information and how to apply click here.

Door Mireille Bosman

In gesprek met

dhr. Schonewille



Als het burgerlijk huwelijk nu niet zou bestaan, zou niemand er voor pleiten om dit vanuit de overheid te regelen.

Terwijl buiten de temperaturen dalen tot -10 graden Celsius reist de NOVUM af naar Deventer voor een gesprek met dhr. Schonewille. De afgelopen weken was er wat commotie over de opdracht die Schonewille in zijn proefschrift had geplaatst. Hij koos voor de tekst: *Initium sapientiae timor Dei; laudatio eius manet in saeculum saeculi*, vertaald: Het begin van wijsheid is ontzag voor de Heer; Zijn roem houdt stand voor altijd. De universiteit Leiden had moeite met deze tekst, zij wenst als openbare universiteit geen religieuze uitlatingen in dissertaties. Voor nu hebben de decaan en Schonewille een compromis gesloten: de opdracht blijft staan, maar in de 22 exemplaren van de universiteit is deze ‘afgeplakt’. De NOVUM sprak Schonewille over de inhoud van zijn proefschrift, en het moderne huwelijk.

U bent een buitenpromovendus, daarom bent u geen bekend gezicht op de Universiteit Leiden. Waar zouden de studenten u wellicht toch van kunnen kennen?

“Misschien van mijn korte politieke loopbaan. Ik ben namelijk in 2002 lid geweest van de Tweede Kamer voor de partij van Pim Fortuyn. Na zijn dood veranderde er veel, en bleek LPF niet mijn club te zijn. Toen er nieuwe verkiezingen kwamen heb ik er dan ook voor gekozen om niet bij de partij te blijven. Gedurende mijn lidmaatschap van de Tweede kamer heb ik wel samen met Boris Dittrich (oud-D66 kamerlid) het spreekrecht voor slachtoffers op de kaart weten te zetten. Nu ik het er zo over heb voelt het net als gisteren, ongelooflijk dat het al weer 10 jaar geleden is.

Voor die tijd was ik werkzaam als notaris. Maar ik vond de werkzaamheden van het notariële ambt veel te saai. De politiek was een ideale manier om te ontsnappen. Vervolgens ben ik als universitair docent en onderzoeker aan de slag gegaan in Utrecht. Ook heb ik een mediationpraktijk opgebouwd in zowel Deventer als Apeldoorn. Mediation wordt steeds belangrijker.”

Wat je vaak hoort is dat er vooral veel mediators zijn maar dat de rechtszoekende er eigenlijk nog helemaal niet zoveel gebruik van maakt.

“Het probleem is dat veel mensen een cursus hebben gevolgd van een paar dagen en dan denken dat ze als professionele mediator aan de slag kunnen. Bovendien kan iedereen zo’n cursus volgen, een juridische achtergrond is niet vereist. En dat is ook niet altijd nodig, aangezien er conflicten zijn die niet juridisch zijn. Maar het komt ook nog wel eens voor dat een mediator, zonder enige kennis van het recht, toch een juridisch geschil onder zijn hoeden neemt. Het wetsvoorstel over mediation, dat ik voor de VVD aan het schrijven ben, beoogt daaraan een einde te maken. De kwaliteit van mediators moet omhoog, mediators moeten juridisch onderlegd zijn. Je hoeft niet per se een jurist te zijn, maar een bepaalde juridische kennis is wel vereist. Zelf houd ik me op dit moment vooral bezig met een nieuw concept: de voorhuwelijks mediation. Ik ga dan met toekomstige partners in gesprek en probeer de huwelijksvoorwaarden persoonlijk in te vullen.”

U denkt het mislukken van huwelijken tegen te kunnen gaan met mediation?

“Mediation is natuurlijk geen tovermiddel. Maar ik geloof wel dat je door enkele mediationgesprekken wel bewuster het huwelijk binstapt. Het is belangrijk dat je leert communiceren in een relatie,

veel mensen kunnen of doen dit helemaal niet. Tijdens de gesprekken wordt gesproken over hoe het huwelijk er uit gaat zien. We gaan in op vragen als: ‘Wie gaat er werken en hoeveel tijd?’ en ‘Wat doen jullie als er kinderen komen?’ Na de gesprekken, die soms overgaan in onderhandelingen, worden de antwoorden vastgelegd. Daardoor weten beiden partijen waar ze aan toe zijn, en sluipt er in het huwelijk niet zomaar een rolverdeling die ongewenst is.”

In hoeverre sluit dit aan bij het onderwerp van uw proefschrift?

“In mijn proefschrift heb ik bepleit dat je niet een standaard pakket regels aan een huwelijk kunt verbinden, zoals er nu gebeurt met de gemeenschap van goederen. Dit kan niet omdat er in de huidige tijd te veel soorten huwelijken zijn. Daarnaast zouden veel stellen niet trouwen in gemeenschap van goederen, wanneer zij zich van de gevolgen bewust waren. Ik zie veel jonge mensen in mijn praktijk die zeggen “hoezo gemeenschap van goederen? Mijn vrouw en ik hebben allebei onze eigen auto en onze eigen bankrekening. En zo hebben we altijd geleefd en zo gaan we uit elkaar.” De regels omtrent de gemeenschap van goederen lijken eenvoudig, maar zijn dit helemaal niet en daarnaast hebben ze vaak onrechtvaardige situaties tot gevolg. Neem de uitspraak van de Hoge raad *De zwijgzame bruid*. De huwelijkspartners uit dit arrest hadden beiden voor het trouwen 80.000 euro op hun eigen rekening en trouwden met die gedachte in gemeenschap van goederen. Na de scheiding bleek echter dat mevrouw haar geld op een rekening bij haar ouders had weggezet. Daarom viel de 80.000 euro van de man wel in de gemeenschap en het gelijke geldbedrag van de vrouw niet.”

Van u mogen de regels omtrent de gemeenschap van goederen geheel op de schop?

“Zeker weten, ze zijn ook gewoon niet meer van deze tijd. Het was een prima stelsel in de jaren ‘50 toen de vrouw achter het aanrecht stond en de man de hele week werkte, maar de rolverdeling is vaak helemaal niet meer zo. Daarnaast wonen veel mensen ongehuwd samen en heb je ontzettend veel scheidingen. De samenleving is erg divers geworden, je kan niet iedereen onder het zelfde regime laten vallen.”

De gemeenschap van goederen komt natuurlijk wel ergens vandaan. Het is een afgeleide van het christelijke idee van het huwelijk: de gehele eenwording van de man en de vrouw.

“Tegen dat idee heb ik ook geen enkel bezwaar. Maar als mensen dit idee willen volgen moeten zij dit wel bewust doen en niet omdat iemand ooit gedacht heeft dat dat een goed stelsel voor iedereen zou zijn. Het burgerlijk huwelijk zou zelfs ook geschrapt mogen worden wat mij betreft. Want waarom zou de overheid zich daar mee moeten bemoeien? Als de overheid fiscale voordelen aan huwelijk en samenwoning wil verbinden dan volstaat het fiscaal partnerschap. Koppel het huwelijksritueel los van de gevolgen van het huwelijk. Als ik alleen een kerkelijk huwelijk wil, waarom zou ik dan nog naar de burgerlijke stand moeten om dit te bevestigen?”

Volgens mij hebben mensen over het algemeen nog een heel traditioneel beeld van het huwelijk. Stel dat uw plan wet wordt, zou het dan niet zo kunnen zijn dat er in de praktijk niet zo veel verandert?

Helaas zie je op het moment dat als men al huwelijkse voorwaarden heeft dat deze in de dichte envelop door de notaris zijn meegegeven.

“Mensen denken niet over het huwelijk na omdat mensen niet weten waar ze over na moeten denken. Als mijn systeem er komt, en de regels van de gemeenschap van goederen niet meer automatisch gelden, dan moeten de mensen wel nadenken over de gevolgen die ze aan hun huwelijk willen geven. Ook kan men dan gewoon trouwen zonder juridische gevolgen, zowel alleen voor de kerk als alleen voor de burgerlijke stand.”

Een persoonlijke vraag: Waarom bent u getrouwd?

“Omdat ik erg geloof in het kerkelijk huwelijk; ik zie het als een religieus instituut. Maar ik vind niet dat de staat daar al te veel mee te maken hoeft te hebben. Als het burgerlijk huwelijk nu niet zou bestaan, zou niemand er voor pleiten om dit vanuit de overheid te regelen.”

Maar er ligt hier toch een promotie over het huwelijk.

“Ik begrijp wel dat de overheid iets wil regelen en vind ook dat bij een lotsverbondenheid als samenwonen of trouwen ook een bepaalde zorgplicht hoort. Deze zorgplicht voor gehuwden is al wettelijk geregeld namelijk in artikel 1:81 BW. Ik bepleit dat er daarnaast in de wet wat open normen komen, waar partners zelf mee aan de slag moeten. In samenwerking met een mediator, advocaat of notaris scheidt men voor zichzelf een beeld van hoe het huwelijk er uit gaat zien en verbindt daaraan vervolgens een persoonlijk vormgegeven contract, ik noem dat het *civiel partnerschap*. En soms moet er over dat contract onderhandeld worden. In mijn praktijk als notaris had ik een keer een vrouw die per se niet achter het aanrecht wilde verdwijnen maar het probleem was dat haar man ondernemer was en haar weinig wilde beloven. Op een gegeven moment ging ze weg met de woorden “bekijk het maar, zo wil ik niet met je trouwen.” “Misschien ben ik nu een beetje te ver gegaan in het bewust maken van mensen” dacht ik nog. Maar de week er op kwam het stel samen terug om me een groot chocolade paasei te brengen; ze waren er toch aan de keukentafel uitgekomen.

Helaas zie je op het moment dat als men al huwelijkse voorwaarden heeft dat deze in de dichte envelop door de notaris zijn meegegeven. Partners hebben tot de scheiding de envelop niet openge maakt. Pas bij mij aan de tafel lezen ze dan hoe het had gemoeten. Bijvoorbeeld dat ze jaarlijks hun inkomen hadden moeten verrekenen.”

Ik kan me goed voorstellen dat als je relatie goed gaat dat er ook een bepaalde gêne is om te zeggen van “Hé, het is december zullen we weer aan tafel gaan zitten om ons inkomen te verrekenen.”

“Je kan het, in het ingeval van zo’n verrekeningsbeding, ook heel simpel doen: laat elke maand het geld op een gezamenlijke rekening binnenkomen en laat het restant aan het eind van elke maand gedeeld, op twee privérekeningen overschrijven. Wanneer je er helemaal niet over nadent is de kans echt groot dat je in een bepaald huwelijk rolt waarin je niet wil zitten en de mensen met zo’n huwelijk krijg ik geregeld op kantoor over de vloer. Mevrouw: “We hadden ooit afgesproken dat als de kinderen naar school gingen dat ik dan meer zou gaan werken.” Meneer: “Ja dat hebben we vast wel een keer besproken maar niet afgesproken.” Het is veel fijner en stabiel om te weten waar je aan toe bent, wat de afspra-

ken zijn. Maar ik begrijp dat het een drempel is waar je over moet. Misschien wordt het niet als romantisch ervaren.”

Kan je beide partijen wel als gelijk beschouwen tijdens deze voorhuwelijkse gesprekken?

“In de meeste gevallen wel en anders moet een partij maar iemand meebrengen. Vaak wordt er gedacht dat er een zwakkere en sterke partij is, daar ga ik ook in mijn boek op in. Maar dat er een groot verschil is, is niet mijn ervaring. En als blijkt dat het wel zo is, dan kan de mediator of notaris altijd ingrijpen, dat is ook zijn taak.”

Wat voor reacties verwacht u op uw proefschrift?

“Er is natuurlijk altijd een hoek die bijzonder conservatief is. Dat verwacht ik bijvoorbeeld bij sommigen van mijn collega-juristen. Als jurist ben je tenslotte gewend om in bepaald bestaande systemen te denken. Maar vanuit de mediatiehoek zijn veel mensen enthousiast.”

Is er betreft dit punt strijd tussen mediators en de notarissen?

“Ik probeer tijdens cursussen notarissen wel een spiegel voor te houden, ja. Al zeggen zij dan dat ze geen geld kunnen vragen voor huwelijkse voorwaarden. Mij lijkt me dat juist de uitdaging van het ondernemerschap: dat als je een goed product hebt, je dit aan de man probeert te brengen. Het is natuurlijk voor een deel oude wijn in nieuwe vaten zijn, want het gaat zolang de wet niet verandert over huwelijkse voorwaarden.”

Hoe denkt u over het voorstel over de partneralimentatie van de PVV?

“Er was al een eerder voorstel namelijk van de VVD, D66 en PvdA en toen kwam de PVV er doorheen fietsen met het plan om de partneralimentatie voortaan nog maar 5 jaar te laten duren. Het is veel te simplistisch om alleen wat te doen aan de termijn. Als je naar mijn systeem kijkt, dan hangt het af van wat voor soort type huwelijk je hebt. Als de vrouw bewust thuis is gebleven dan heb je wat mij betreft recht op een langdurige partneralimentatie. Werk je echter allebei evenveel dan is partneralimentatie niet nodig. Ik zit zelf ook in de expertgroep die verbonden is aan het wetsvoorstel van de VVD, D66 en PvdA. Daar probeer ik met mijn ideeën ingang te vinden en dat gaat tot dusver best goed. Men begrijpt dat je niet alleen moet praten over bedragen en termijnen maar over een nieuw systeem. Die paar jaar verschil is symboolpolitiek.”

Wat zijn uw volgende plannen?

“Ik zou van mediation graag een academische discipline maken. In Utrecht zijn we daar druk mee bezig. Ik heb begin februari jl. ook een internationale conferentie georganiseerd over de vraag hoe mediation in het juridische onderwijs valt in te passen. Die vraag speelt namelijk in heel Europa. Ik zou zelf graag hoogleraar worden op dat terrein. Om het spanningsveld tussen recht en mediation verder te exploreren, daar onderzoek in te doen en over te doceren.”

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl



Wat neem jij mee?

Wat je elke dag bij je hebt, zegt veel over wie je bent. Over wat je bezighoudt, de dingen die je meemaakt en wat je motiveert. Bij AKD zijn we benieuwd naar wat mensen 'meenemen'. Naar hun interesses en ambitie. Wat deed jou besluiten rechten te gaan studeren? En wat wil je bereiken? AKD bestaat uit een hecht team van bevlogen advocaten en notarissen. Professionals met een eigen stijl. Vastbesloten alles eruit te halen wat erin zit. We investeren dan ook veel in de ontwikkeling van jong talent. Spreekt onze werkwijze jou aan? Laat het ons weten. We zijn benieuwd naar wat jij meeneemt. Kijk op watneemjijmee.nl.

De Zaak van de maand

Geen uitkering meer voor vrouwelijke zelfstandigen door zwangerschap en bevalling

De evolutie is een breed begrip. Wij zien dit verschijnsel zowel terug in de theorie van Darwin als in verscheidene hedendaagse gebeurtenissen. Er heeft zich gedurende de vorige eeuw namelijk ook een grote evolutie plaatsgevonden aangaande de positie van de vrouw. De eerste feministische golf vond plaats in de Westerse wereld in het begin van 1900. Hier werd er door de vrouwen gestreden om actief en passief stemrecht en toegang tot hogeschool en universiteit. Deze doelen werden snel bereikt en de beweging breidde zich uit. Ook in de juridische wereld laat deze feministische beweging zich zien. Vrouwen hebben nu de rechten gekregen die ze wilden en deze willen ze ook graag volledig benutten.

Rechtszaken aangaande vrouwelijke rechten laten goed zien dat de evolutie van de vrouw mateloos serieus wordt genomen. De vrouwen behoren nu eenmaal gelijke rechten te bezitten als mannen, ook wanneer het om puur vrouwelijke kwesties gaat zoals bijvoorbeeld zwangerschap. Zo staat de zwangerschap centraal in de volgende zaak. Een aantal vrouwelijke zelfstandigen verloren namelijk hun recht op een uitkering bij inkomensverlies door zwangerschap en bevalling. Deze vrouwen waren het hier niet mee eens en schakelden de FNV (Vereniging Federatie Nederlandse Vakbeweging) en de Stichting Proefprocessenfonds Clara Wichmann in. Deze instellingen hebben meteen een klacht ingediend tegen de Staat met betrekking tot deze kwestie. Maar hadden deze eiseressen wel gelijk? Waren zij werkelijk geschonden in hun rechten of was deze nieuwe regeling dermate algemeen dat er helemaal geen sprake was van discriminatie?

Het geschil

Een zevental vrouwelijke zelfstandigen wordt bijgestaan door de FNV en de Stichting Proefprocessenfonds Clara Wichmann. Deze vrouwelijke zelfstandigen waren ten uitbrenging van de dagvaarding van deze zaak zwanger of net bevallen. De eiseressen hebben de dagvaarding uitgebracht met betrekking tot het verlies van uitkering bij zwangerschap en bevalling. Het recht op deze uitkering

was eerst netjes geregeld in de WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen). Deze WAZ voorzag namelijk in een recht op uitkering in verband met zwangerschap en bevalling voor verzekerden, zonder dat daarvoor een afzonderlijke aanvullende premie verschuldigd was. Deze regeling veranderde echter toen de Wet einde toegang verzekering WAZ intrad in augustus 2004. De eiseressen stellen de Staat aansprakelijk wegens het plegen van een onrechtmatige daad jegens hen door de WAZ-regeling dermate te veranderen. De eiseressen vorderen dat de Staat wordt veroordeeld de door hen gederfde uitkering aan hen te betalen.

Nieuwe regeling WAZ

De Wet einde toegang verzekering WAZ hield namelijk in dat er een einde werd gemaakt aan de publiekrechtelijke plicht om verzekering te verschaffen aan zelfstandigen die aan inkomensverlies leden door arbeidsongeschiktheid. Dit betekende dat inkomensverlies door zwangerschap en bevalling ook hieronder vielen. Vrouwelijke zelfstandigen die verzekerd waren konden nu niet een beroep doen op een uitkering die voorzag in inkomensverlies door zwangerschap of bevalling zonder hiervoor een afzonderlijke aanvullende premie te betalen.

Schending Zelfstandigen-richtlijn en VN-Vrouwenverdrag

De eiseressen stellen dat de Wet einde toegang verzekering WAZ in strijd is met de Zelfstandigen-richtlijn en tevens onverenigbaar is met artikel 11 van het VN-Vrouwenverdrag.

In de Zelfstandigen-richtlijn ging het om artikelen 4 en 8. Artikel 4 luidt als volgt: “Met betrekking tot zelfstandigen nemen de Lid-Staten de nodige maatregelen om een einde te maken aan alle bepalingen die in strijd zijn met het beginsel van gelijke behandeling als omschreven in Richtlijn 76/207/EEG, met name ten aanzien van de oprichting, vestiging of uitbreiding van een onderneming, dan wel ten aanzien van de aanvang of uitbreiding van iedere andere vorm van werkzaamheid van zelfstandigen, zulks met inbegrip van financiële faciliteiten.”

De rechter vond echter dat dit artikel het in het leven roepen van een publiek stelsel van uitkeringen bij zwangerschap of bevalling niet verplichtte. Het artikel voorziet volgens de rechter vooral op gelijke behandeling bij oprichting, vestiging en uitbreiding van een onderneming. In casu was er echter al sprake van gelijke behandeling aangezien uitkering bij mannelijke zelfstandigen ook verviel bij arbeidsongeschiktheid.

Er was echter over artikel 8 van de Zelfstandigen-richtlijn wel wat meer te zeggen, deze luidt als volgt: *“De Lid-Staten verbinden zich ertoe te onderzoeken of en op welke wijze vrouwelijke zelfstandigen en echtgenoten van zelfstandigen tijdens de onderbreking van hun werkzaamheden wegens zwangerschap of moederschap,*

- *aanspraak kunnen maken op vervangingsdiensten of op het grondgebied bestaande sociale diensten, of*
- *in aanmerking kunnen komen voor uitkeringen in het kader van een stelsel van sociale zekerheid of een ander openbaar stelsel van sociale bescherming.*‘

In dit artikel komt duidelijk naar voren dat een lidstaat erop moet toezien dat er een mogelijkheid is voor vrouwelijke zelfstandigen om in aanmerking te komen voor een uitkering bij inkomensverlies door zwangerschap en bevalling. Maar verder verplicht dit artikel wederom niet een lidstaat om te voorzien in een publiekrechtelijke regeling aangaande deze uitkering. De Staat stelde voorop dat er zeker mogelijkheden bestonden voor uitkering voor zwangere zelfstandigen maar dat deze wel een aanvullende premie vereisen. De argumenten die naar voren werden gebracht met betrekking tot de Zelfstandigen-richtlijn, werden dus niet gekwalificeerd door de rechter. Deze bepalingen in de Zelfstandigen-richtlijn verplichtten de Staat in beide gevallen niet tot het bewerkstelligen van een publiekrechtelijke uitkering, hoewel het faciliteren van vrouwelijke gemakken bij zelfstandigen wel wordt benadrukt in deze artikelen. Dan kan men zich afvragen: een uitkering bij zwangerschap is toch zeker een gemak bij ondernemerschap van de vrouw? Moet dit gemak dan niet gefaciliteerd worden door de Staat, ook al staat dit niet letterlijk in de wet?

VN-Vrouwenverdrag, instructienorm of rechtstreekse werking?

Bij het beantwoorden van de vraag of er sprake was van schending van het VN-Vrouwenverdrag, moest eerst vastgesteld worden of deze bepaling wel een ieder verbindend was. Verder moest worden gekeken of deze bepaling dan rechtstreekse werking had of dat het slechts een instructienorm voor de lidstaten was. Het ging in kwestie met name om lid 2 sub b van artikel 11 van het VN-Vrouwenverdrag:

2. Ten einde discriminatie van vrouwen op grond van huwelijk of moederschap te voorkomen en het daadwerkelijke recht van vrouwen op arbeid te verzekeren, nemen de Staten die partij zijn bij dit Verdrag passende maatregelen om:

(b) verlof wegens bevalling in te voeren met behoud van loon of met vergelijkbare sociale voorzieningen, zonder dat dit leidt tot verlies van de vroegere werkkring, de behaalde anciënniteit of de hun toekomstige sociale uitkeringen;

Omdat de rechter uit de tekst noch uit de geschiedenis van de totstandkoming van de bepaling kon opmaken of deze een ieder

behoort te binden en of deze rechtstreekse werking heeft binnen de Nederlandse wetgeving, moest er gekeken worden naar de inhoud van de bepaling. Verplicht deze bepaling de Nederlandse wetgever tot het treffen van een nationale regeling met een bepaalde inhoud of strekking, zodat sprake is van een instructienorm, of kan deze als objectief recht functioneren en kent deze bepaling dus rechtstreekse werking?

De rechter was van mening dat het gaat om een instructienorm. Deze bepaling bevat immers geen directe en eenduidige voorschriften over de wijze waarop de beoogde doelstelling moet worden bereikt, hetgeen een beleidsvrijheid inhoudt.

Gezien aan de bepaling geen rechtstreekse werking mag worden toegekend, kunnen de vorderingen niet op het VN-Vrouwenverdrag worden gebaseerd. De bepaling is dan immers puur een instructienorm en de lidstaten zijn geheel vrij in de manier waarop ze deze norm invullen.

Vrouwen in loondienst

Tevens had de rechter bepaald dat artikel 11 van het Verdrag sterke aanwijzingen bevatte die uitsluitend betrekking hadden op vrouwen in loondienst. Dit oordeel was vooral gevestigd op bepaalde omschrijvingen in de bepaling die zich vooral voordoen bij vrouwen in dienstverband. Hier ging het met name om bewoordingen als ‘de vroegere werkkring’ en ‘de behaalde anciënniteit’. Deze overwegingen van de rechtbank waren echter niet meer relevant aangezien er al besloten was dat het artikel geen rechtstreekse werking in het Nederlandse recht kende. Maar had deze wel een rechtstreekse werking gekend, dan was deze vordering waarschijnlijk ook afgewezen op grond van de inhoud. Het ging in casu nu eenmaal om vrouwelijke zelfstandigen.

De uitspraak

Kortom, alle vorderingen van de vrouwelijke zelfstandigen, die werden bijgestaan door het FNV en Clara Wichmann, werden afgewezen door de rechtbank. Deze werden allemaal vooral afgewezen aan de hand van de inhoud van de aangewezen artikelen. De wijziging van de WAZ heeft, aldus de rechter, geheel rechtmatig plaatsgevonden. De Staat heeft dusdanig geen onrechtmatige daad gepleegd jegens de eiseressen. De emancipatie van de vrouw wordt echter niet tegengehouden door de wijziging van de WAZ, het is een algemene verandering die voor zowel vrouwen als mannen geldt. Maar er is door onder andere deze rechtszaak kenbaar gemaakt dat de rechten van de vrouw goed serieus worden genomen, vooral in de wereld van ondernemerschap. Het is tevens de taak van de Staat een toegankelijke omgeving voor vrouwelijke ondernemers te faciliteren. Het past ook bij deze tijd dat de vrouwen een goede kans krijgen om, net als mannen, een onderneming te beginnen en deze te leiden en voort te zetten. Moeder natuur komt toch een enkele keer om de hoek kijken, hoe ongunstig dit op bepaalde momenten uit kan pakken voor de vrouw. Vrouwen zullen echter ongetwijfeld blijven vechten voor hun rechten, deze evolutie is in volle gang en dat zal zij blijven ook. **N**

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

special

e-Court

Evolutie van de rechtspraak met wat kinderziekten

Niet alle civiele rechtspraak geschiedt volgens de procedure zoals wij die als juristen meestal zien. De traditionele rechtsgang – via de Rechtbank, het Gerechtshof en de Hoge Raad – kan soms worden vervangen door een geheel andere procedure: de particuliere rechtspraak, wellicht beter bekend als arbitrage (art. 1020 e.v. Rv). Dit fenomeen, geregeld in het vierde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, beschrijft een vorm van burgerlijke rechtspraak die een alternatief vormt voor (reguliere) overheidsrechtspraak. Tijdens een arbitrageprocedure worden partijen middels overeenkomst gebonden aan de uitspraak van arbiters (particuliere rechters). Uitspraken van deze arbiters zijn rechtsgeldig en mogen niet door overheidsrechters worden getoetst (art. 1022 lid 1 Rv). Iedere handelingsbekwame, natuurlijke persoon kan tot arbiter worden benoemd (art. 1023 Rv). Er worden derhalve geen wettelijke eisen wat betreft juridische deskundigheid gesteld.

Mogelijkheden tot arbitrage worden vaak geboden door geschillencommissies (binnen een organisatie), maar ook door externe partijen zoals bijvoorbeeld het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI). Sinds kort is er echter een nieuw fenomeen op de markt gekomen: e-Court. Deze entiteit, opgericht in 2009, biedt mensen de mogelijkheid om snel en moeiteloos te procederen via het internet. “e-Court onderscheidt zich door haar efficiency: een transparante procedure met een vast verloop. De procedure wordt gevoerd via het internet en kent een doorlooptijd van acht weken. De proceskosten zijn zeer laag en staan in een gunstige verhouding tot de hoofdsom”.¹

e-Court

E-Court is een online scheidsrecht. De organisatie ten dienste staat van het publiek dat verlangen heeft naar een goedkopere vorm van procederen dan via de reguliere rechtbank. E-Court biedt als alternatief een (over het algemeen) financieel veel voordeligere vorm van arbitrage aan. Bij deze ultramoderne vorm van (particuliere) rechtspraak bestaan er twee procedures: de Incassoprocedure (IPS) en de Bodemprocedure (BPS).

In de eerst genoemde vorm van procederen, IPS, is er expliciet sprake van een situatie van een bedrijf als eiser tegen een verwerende andere partij. Bij de Bodemprocedure zijn hier geen voorschriften voor (de partijen mogen zowel een bedrijf als een natuurlijk persoon zijn). Dit is echter niet het enige verschil tussen de twee soorten procedures. Zo duurt een proces bij IPS 8 weken en bij BPS 18 weken. Ook zal bij IPS in beginsel geen hoorzitting plaatsvinden, bij BPS is dit wel mogelijk. Een ander verschil is dat de partijen bij BPS – in tegenstelling tot bij IPS – tot juridische bijstand verplicht zijn. Deze bijstand kan tegen een vast bedrag worden aangevraagd via www.e-courtjuristen.nl²

Vast staat dat – in ieder geval naar eigen zeggen – financieel en tijdtechnisch gezien e-Court voordeliger is dan de overheidsrechter. Ondanks dit feit is er veel kritiek op de moderne stichting, hieronder uiteengezet. Ik zal mij hierbij beperken tot kritiek over e-Court in de arbitrale hoedanigheid.³

Verwarring

Er is veel verwarring mogelijk over wat e-Court nu eigenlijk is. Dit is onder andere te wijten aan de terminologie. Een organisatie die zichzelf *e-Court* noemt en gebruik maakt van de begrippen *rechtbank*, *rechter* en *rechtspraak* pleegt al snel verwarring te zaaien over de eigen juridische status. Dit heeft tot gevolg dat met name niet-juristen kunnen gaan denken dat ze met een echte rechter te maken hebben. Dergelijke verwarring is ongewenst.

In strijd met de openbare orde (art. 1063 lid 1 Rv)

Alhoewel e-Court niet tot de officiële rechtsprekende macht behoort, dient bij arbitrage wel rekening te worden gehouden met de openbare orde en de goede zeden (art. 1063 lid 1 Rv). Dientengevolge moeten, net zo goed als bij de overheidsrechter, bepaalde juridische beginselen in acht worden genomen. Een van deze beginselen is dat van hoor en wederhoor. Dit houdt kort gezegd in dat een gedaagde fatsoenlijk de gelegenheid dient te krijgen om op een vordering te reageren. In een tweetal zaken waarbij e-Court

Een organisatie die zichzelf *e-Court* noemt en gebruik maakt van de begrippen *rechtbank*, *rechter* en *rechtspraak* pleegt al snel verwarring te zaaien over de eigen juridische status.

betrokken was bleek dit beginsel geschonden.⁴ In de betreffende gevallen was er sprake van een exequaturverzoek van e-Court namens een klant die via het internet had “geprocedeerd”. E-Court wilde dus bij de voorzieningenrechter een executoriale titel voor de arbiters’ vonnissen verkrijgen. Relevant hierbij om te vermelden is het gegeven dat bij de betreffende geschillen door e-Court’s arbiters verstek was verleend door gebrek aan reactie door de verweerders (art. 1040 Rv).

Op zich lijkt de vordering bij de voorzieningenrechter gegrond. Er doemde echter een juridisch probleem op toen bleek dat de rechtsgrond voor de procedure bij e-Court gebrekkig was. De procedure was gestoeld op de veronderstelling dat de eiser in het arbitrale geding algemene voorwaarden had opgesteld die de verweerder – door zijn acceptatie – bond aan arbitrage. Dit was echter niet het geval. Deze algemene voorwaarden van de eisers in arbitrage werden door de voorzieningenrechter geen grond bevonden om een arbitrale procedure te starten. Gezien nergens uit blijkt dat de verweerders in de betreffende zaken in gelegenheid waren gesteld om verweer te voeren, wordt kennelijke strijd met de openbare orde aangenomen.

Ten overvloede – maar volkomen legitiem – wordt voorts overwogen dat een arbitraal vonnis zonder geldige overeenkomst ook in strijd is met de openbare orde, wegens het ontbreken van een rechtsgrond.

Onredelijk bezwend (art. 6:233 sub a BW / art 6 lid 1 richtlijn 93/13/EEG)

Veronderstel dat in tegenstelling tot in het bovenstaande geval er wél een duidelijk arbitraal beding zou zijn opgenomen in de algemene voorwaarden. Levert dit – a contrario geredeneerd ex. 6:236 sub n BW – bescherming tegen onredelijke bezwendheid op? In het arrest Botman/van Haaster wordt deze veronderstelling ontkracht.⁵ Het voorgenomde arrest noemt bepaalde omstandigheden – met name ongelijke toegang tot arbiters – die tot onredelijke bezwendheid van een arbitraal beding kunnen leiden. Recente Europese rechtspraak gaat nog verder in deze lijn. In rechtsoverweging 53 uit het Asturcom-arrest wordt zelfs ambtshalve toetsing van arbitrale vonnissen door de nationale rechter voorgeschreven.⁶

Op de website van e-Court staat het volgende:

“Laten we eerlijk zijn: een conflict is al erg genoeg. Maar waarom maanden of jaren procederen? Geen psychologische oorlogsvoering en geen financiële uitputtingsslag. U zegt gewoon waar het op staat en laat e-Court de knoop doorhakken”.

In het licht van de recente (Europese) jurisprudentie en regelgeving kan wellicht de effectiviteit van dit systeem afnemen: uit algemene voorwaarden voortvloeiende arbitrale vonnissen worden minder finaal. Hiermee neemt zowel de effectiviteit als de geloofwaardigheid van e-Court af, gezien beroep op onredelijke bezwendheid in een dergelijk geval altijd nog open staat. Het is uiteraard niet de bedoeling om uit particuliere rechtspraak juist méér rompslomp te laten ontstaan, doordat de knoop juist níet kan worden doorgemaakt.

Is e-Court de toekomst?

In de voorgaande paragrafen is uiteengezet welke problemen er

[Week 7]	Week 1 (Week 8)	Week 2 (Week 9)	Week 3 (Week 10)	Week 4 (Week 11)	Week 5 (Week 12)
T/m woensdag 13.00	Week voorbereiding	Schriftelijke ronde: Beide partijen vullen tegelijk het proces dossier maandag 9 uur t/m vrijdag 17 uur.	Zitting, tenzij rechter besluit om de zaak op de stukken af te doen.	Vonnis gereed	notaris zendt grosse en afschrift aan partijen

Hoger beroep

Week 0	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6	Week 7	Week 8
Litnodigging. Betaling via ideaal door Partij 1 Aanwijzen Rechter	-	na 9 uur - vrij 17 uur RONDE 1 Beide partijen vullen het procededossier	-	na 9 uur - vrij 17 uur RONDE 2 voor beide partijen	Deze week is de zitting, indien van toepassing	Vonnis gereed in pdf	t/m woensdag, 13 uur tijd om in hoger beroep te gaan	Indien geen hoger beroep: notaris zendt grosse en afschrift aan partijen

E-Court standaard procedure

kunnen opdoemen als men spreekt over e-Court. Deze problemen zitten veelal in het gebrek van juridische kennis of het onrechtmatige gebruik van algemene voorwaarden. Bovenstaande bezwaren tegen e-Court bestaan echter voornamelijk uit moeilijkheden in de praktische uitvoer van effectieve arbitrage via het internet. Het doet echter niets af van de innovatie en het marktpotentieel achter het idee. Er dienen echter wel nog wat veranderingen doorgevoerd te worden. Zo lijkt het van belang duidelijker te maken dat e-Court geen *echte* rechtbank is, maar een (particulier) scheidsgerecht. Voorts is het van belang om alle vormen van ongewenste binding aan de commerciële rechtbank uit te bannen door het arbitraal beding van rechtskracht te ontdoen. Algemene voorwaarden dreigen namelijk anders beperkend te zijn voor de rechtsgang van de burger, hetgeen kwalijk is. Bij een reguliere overeenkomst dient zich minder snel een discrepantie tussen wil en verklaring aan, gezien men *actief en bewust* instemt met arbitrage.

E-Court is een kansrijk initiatief dat, mitsdien goed door wetgeving geketend, zeer goed in staat is om het recht betaalbaarder en toegankelijker te maken voor de gewone burger. Wellicht denkt u over 10 jaar: handig toch, zo’n “internetrechter”! **N**

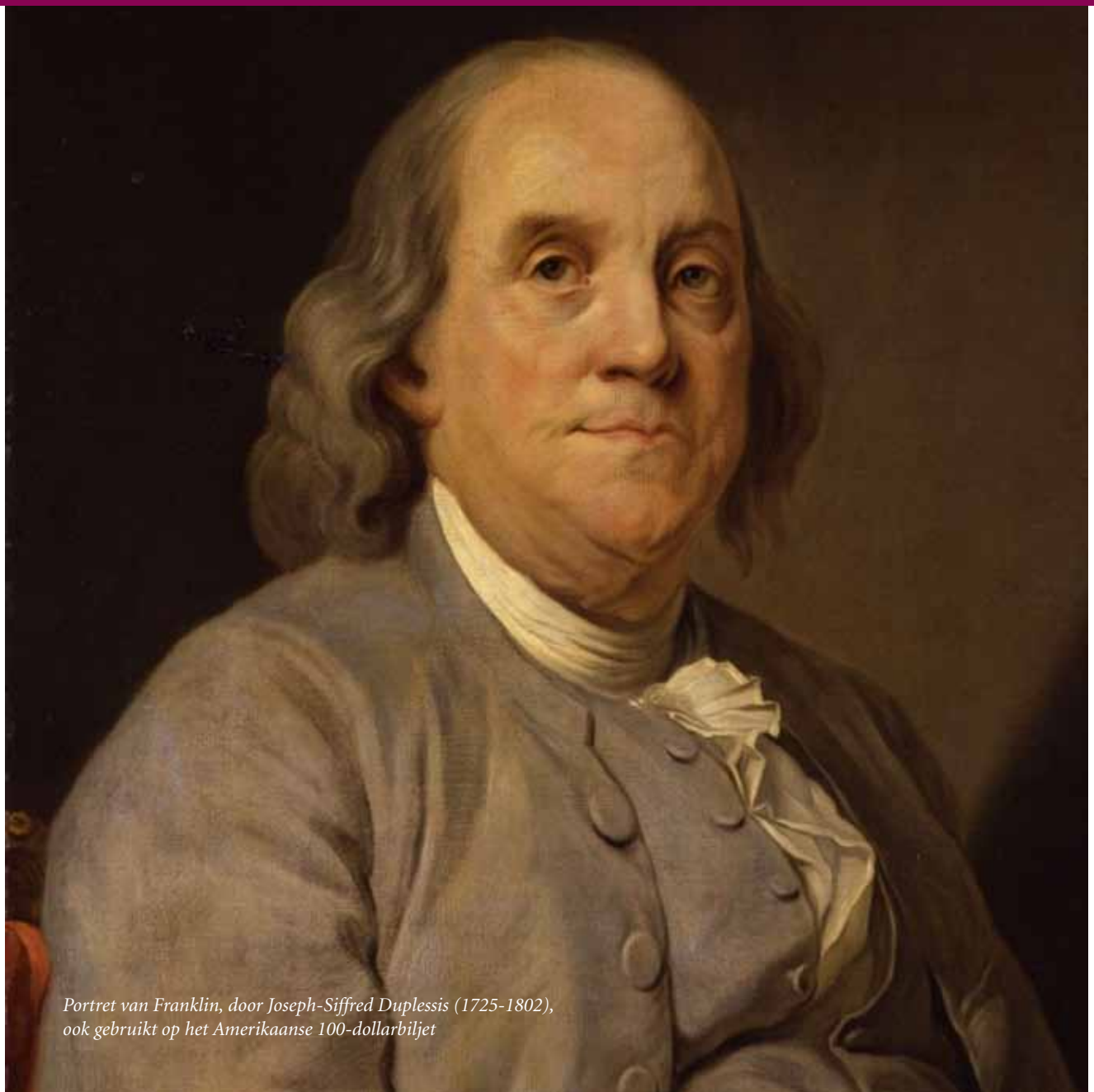
- <https://www.e-court.nl/over/>
- Kosten hiervoor zijn respectievelijk € 90 (tot vorderingen van € 2.500) en € 210 (vordering is groter dan € 2.500) voor de gehele zaak. Zie www.e-courtjuristen.nl/aanmelden.
- e-Court geeft ook bindend advies.
- Voorzieningenrechter Almelo 7 oktober 2011, LJN BT7088 en Voorzieningenrechter Zutphen 7 oktober 2011, LJN BT7213.
- HR 23 maart 1990, NJ 1991, 214.
- HvJ 6 oktober 2009, C-40/08.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Door Thomas Weber

Filosofie

Benjamin Franklin en de maakbaarheid van succes



Portret van Franklin, door Joseph-Siffred Duplessis (1725-1802),
ook gebruikt op het Amerikaanse 100-dollarbiljet

Geheel in de traditie van de verlichting is Franklin dan ook heilig overtuigd van de kracht van de menselijke rede.

Staatsman Benjamin Franklin (1706-1790) is voornamelijk de geschiedenis in gegaan als een van de ontwerpers van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring en grondwet. Geboren in een arbeidersgezin en groot geworden door hard werk, toewijding en deugdzzaamheid, belichaamt Franklin misschien wel het prototype van de *American Dream*. Voordat hij een groot politicus werd, was hij eerst een lange tijd boekdrukker, uitvinder, publicist en moralist. In de herfst van zijn leven schreef hij zijn autobiografie waarin hij terugblikt op zijn privé-leven en zijn lange succesvolle carrière. En passant geeft Franklin een handleiding over hoe een goed burger te worden.

“I scarce ever heard or saw the introductory Words, *Without Vanity I may say*, etc. but some vain thing immediately follow’d”¹, grapt Franklin in het eerste deel van zijn autobiografie, en het verhaal dat volgt is inderdaad alles behalve bescheiden te noemen.² Het is een goed voorbeeld van hoe Franklin met gepaste zelfspot probeert zijn lezer te ontwapenen, zodat deze het verhaal van zijn succes niet uitsluitend voor verbale zelfbevlekking aanziet.

De biografie

Wat volgt is een gedetailleerd verslag van zijn leven. Geboren als tiende zoon van een kaarsen- en zeepmaker, leert Franklin al vroeg om hard te werken. Hij heeft echter een hekel aan zijn vaders beroep, en gaat daarom op zijn twaalfde – na een vroeg geaborteerde kerkelijke opleiding – bij zijn oudere broer in de leer, een boekdrukker. Hier doet hij een levenslange liefde op voor lezen en schrijven.

Als zijn broer enkele jaren later in de gevangenis belandt, ziet Franklin zijn kans schoon, en vlucht van Boston naar Philadelphia. Hier gaat hij bij verschillende drukkers aan het werk, voordat hij de middelen heeft om zelfstandig aan de slag te gaan. Hij werkt hard, vlijtig en gedisciplineerd, en heeft een sterke ondernemerszin. Naast het drukkersvak doet hij nog talloze uitvindingen en begint verschillende initiatieven, waaronder de openbare bibliotheek zoals we die nu kennen. In de geest van de verlichting verwerpt hij de traditionele rol van religie en keert zich tot de wetenschap. Zijn harde werken, zijn intellect en zijn tact maken hem uiteindelijk tot een belangrijk publiek figuur in het 18e-eeuwse Amerika. Na een ondernemend leven wendt hij zich ten slotte tot de politiek en diplomatiek.

Maar Franklins autobiografie is meer dan een terugblik op een succesvolle carrière. Nog steeds wordt het universeel geprezen (en verguisd!) om de manier waarop Franklin zijn visie op de menselijke natuur en de ethiek neerlegt. Zelf een geslaagd voorbeeld van een leven *from rags to riches*, toont Franklin een haast onwrikbaar vertrouwen in de maakbaarheid van succes, en de plichten die een mens heeft in zijn maatschappij.

Voor succes, aldus Franklin, is het belangrijk om een publiek masker op te zetten: “I took care not only to be in *Reality* Industrious and frugal, but to avoid all *Appearances* of the contrary”.³ Zo kleedt hij zich simpel, en rijdt hij soms zelf met een kruiwagen door Philadelphia om zijn papierwerk te vervoeren, ook als hij al lang de middelen heeft om dat door anderen te laten doen. Maar

achter Franklin’s publieke imago gaat ook een vlijtig privé-persoon schuil. Hij is er constant mee bezig zichzelf te verbeteren, en wijdt hier ook een aanzienlijk deel van zijn autobiografie aan.

De dertien deugden

Zijn imago mag dan uitstekend zijn; ook Franklin is niet perfect. De fouten die hij in zijn leven maakt – zoals het verlaten van zijn broer, het in zee gaan met verkeerde mensen – noemt hij “Errata”: vakjargon uit de boekdrukkunst dat zoveel betekent als een *typofout*. Oftewel: iets dat te corrigeren is, zolang men er maar de wilskracht voor heeft. Geheel in de traditie van de verlichting is Franklin dan ook heilig overtuigd van de kracht van de menselijke rede: “So convenient a thing it is to be a *reasonable Creature*, since it enables one to find or make a Reason for everything one has a mind to do”.⁴ En Franklin zet zijn gedachten naar veel dingen. In zijn streven om een deugdelijk en moreel hoogstaand burger te worden, formuleert hij dertien Virtues, ofwel deugden:

- 1. Temperance**
Eat not to Dullness. Drink not to Elevation.
- 2. Silence**
Speak not but what may benefit other or yourself. Avoid trifling Conversation.
- 3. Order**
Let all your Things have their Places. Let each Part of your Business have its Time.
- 4. Resolution**
Resolve to perform what you ought. Perform without fail what you resolve.
- 5. Frugality**
Make no Expense but to do good to others or yourself: i.e., Waste nothing.
- 6. Industry**
Lose no Time. Be always employ’d in something useful. Cut off all unnecessary Actions.
- 7. Sincerity**
Use no hurtful Deceit. Think innocently and justly; and, if you speak, speak accordingly.
- 8. Justice**
Wrong none, by doing Injuries or omitting the Benefits that are your Duty.
- 9. Moderation**
Avoid Extremes. Forbear resenting Injuries so much as you think they deserve.
- 10. Cleanliness**
Tolerate no Uncleanliness in Body, Clothes or Habitation.
- 11. Tranquility**
Be not disturbed at Trifles, or Accidents common or unavoidable.
- 12. Chastity**
Rarely use Venery but for Health or Offspring; Never to Dullness, Weakness, or the Injury of your own or another’s Peace or Reputation.
- 13. Humility**
*Imitate Jesus and Socrates.*⁵

De waarde van de deugden, meent Franklin, ligt uiteindelijk ook niet in het bereiken van perfectie, maar in het streven ernaar.

Opvallend is de laatste deugd, Nederigheid. Oorspronkelijk had Franklin deze niet in zijn lijst opgenomen, maar nadat een kennis hem erop wijst dat hij vaak als een trots persoon wordt gezien, doet hij dat toch. Zich bewust van zijn eigen tekortkoming op dit gebied, geeft hij een opvallende uitleg aan het woord: het imiteren van Jezus en Socrates. Wellicht twee nederige figuren, maar toch niet de minste personen om jezelf mee te vergelijken. Maar Franklin weet dit: “there is perhaps no one of our natural Passions so hard to subdue as Pride. Disguise it, struggle with it, beat it down, stifle it, mortify it as much as one pleases, it is still alive, and will every now and then peep out and show itself. You will see it perhaps often in this History. For even if I could conceive that I had completely overcome it, I should probably be proud of my Humility.”⁶

In een speciaal schrift houdt hij per week bij hoeveel fouten hij dagelijks maakt in het nastreven van bovenstaande deugden. Omdat hij zich bewust is van zijn menselijke beperkingen, meent dat hij zich de deugden het beste één voor één kan aanleren. Elke week stelt hij daarom een andere deugd centraal, die hij nog meer aandacht schenkt dan de rest. Naast zijn trots, bekent Franklin, heeft hij de meeste problemen met de deugd Ordelijkheid.

Kritiek

Bij niet iedereen valt het lijstje deugden in goede aarde. Anderhalve eeuw later bekritiseert de Britse schrijver D.H. Lawrence het werk omdat het volgens getuigt van een te positief en beperkt mensbeeld. “And now I, at least, know why I can’t stand Benjamin. He tries to take away my wholeness and my dark forest, my freedom. For how can any man be free, without an illimitable background? And Benjamin tries to shove me into a barbed wire paddock and make me grow potatoes.”⁷

De mens, stelt Lawrence, kan niet perfect zijn – hoeveel deugden men er ook tegenaan gooit – omdat ze geen machine is. De mens heeft een ziel, en diepe driften die niet te temmen zijn: “and how can any man be free without a soul of his own, that he believes in and won’t sell at any price? But Benjamin doesn’t let me have a soul of my own. He says I am nothing but a servant of mankind”⁸ Om die reden formuleert Lawrence zelf een lijst van dertien ‘deugden’. Met dezelfde naamgeving maar een compleet andere uitleg vormen ze een interessante tegenhanger van Franklins onwrikbare idealisme: “8. *Justice: The only justice is to follow the sincere intuition of the soul, angry or gentle. Anger is just, and pity is just, but judgement is never just.*”⁹

Het is, al met al, stevige kritiek. Maar waar Lawrence zijn tegenhanger beticht van het onderschatten van de menselijke ziel, zou de Franklin zijn opponent kunnen tegenwerpen dat hij de intuïtie van de ziel juist overschat. Waar Lawrence zich meer druk lijkt te maken om het romantische, het bovenaardse, houdt Franklin zich meer bezig met perfectioneren van het aardse. De waarde van de deugden, meent Franklin, ligt uiteindelijk ook niet in het bereiken van perfectie, maar in het streven ernaar: “tho’ I never arrived at the Perfection I had been so ambitious of obtaining, but fell far short of it, yet I was by the Endeavor¹⁰ made a better and a happier Man”¹¹



Het verhaal gaat dat Franklin tijdens een stormbui eens een vlieger met een metalen sleutel opliet, om te onderzoeken of bliksem uit elektriciteit bestond. Als hij zoiets al gedaan heeft - wat niet zeker is - deed hij het in ieder geval niet zo roekeloos als hier afgebeeld.

zoon is gericht – het eerste deel heeft als aanhef “Dear Son”¹² – kan het opgevat worden als een morele gids gericht aan elk merikaans burger; een blauwdruk van het kapitalistische werkeethos. En zijn landgenoten hebben zijn advies beslist ter harte genomen. Niet voor niets prijkt zijn gezicht nog altijd op het 100-dollarbiljet - is er een groter symbool voor vlijt en succes? ■

- 1 Benjamin Franklin, *The Autobiography*, p. 473. In *The Norton Anthology of American Literature*, 7th ed. Vol. A. New York: Norton, 2007. Alle volgende paginanummers verwijzen naar deze uitgave.
- 2 Voor dit artikel is de originele uitgave van *The Autobiography* gebruikt, en citaten zijn in hun oorspronkelijke taal en opmaak gebleven. Daarbij horen ook de door Franklin veelvuldig gebruikte hoofdletters bij zelfstandig naamwoorden.
- 3 Franklin, p. 515. *Industrious and frugal: vlijtig en sober.*
- 4 *Idem*, p. 495.
- 5 *Idem*, p. 526-7.
- 6 *Idem*, p. 534.
- 7 D.H. Lawrence, *Studies in Classic American Literature*. Te vinden op <http://xroads.virginia.edu/~HYPER/LAWRENCE/dhtioc.htm>
- 8 *Ibidem*.
- 9 *Ibidem*.
- 10 *Endeavor: het streven.*
- 11 Franklin, p. 532
- 12 *Idem*, p. 473.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Juridisch Facultair Maandblad

NOVUM

ZOEKT

NIEUWE REDACTIELEDEN

Het facultair maandblad NOVUM is bezig met een uitbreiding van haar redactie. Wij zijn op zoek naar redactieleden met een brede interesse, een vlotte pen en inspiratie.

Ervaring is geen vereiste. Enthousiasme en inzet wel, evenals het zijn van tweedejaarsstudent op deze faculteit. Nieuwe ideeën aangaande de NOVUM zijn bij ons van harte welkom. Daarnaast zien wij als redactie het belang in van een ontspannen sfeer om de creatieve geest te inspireren, wat inhoudt dat we graag vergaderen onder het genot van een drankje, en een etentje samen nooit een straf vinden.

Vragen of direct solliciteren?

**Mail dan naar novum@law.leidenuniv.nl,
onder vermelding van sollicitatie redactielid.**

special

Ontwikkeling in de gezagsontnemende maatregelen

Wetsvoorstel

In juli 2009 werd het Wetsvoorstel herziening kinderbeschermingsmaatregelen ingediend bij de Tweede Kamer. In de Memorie van Toelichting (MvT) worden voorstellen besproken die *beogen een aantal geconstateerde knelpunten in de kinderbeschermingswetgeving weg te nemen opdat kinderen beter beschermd zullen worden tegen ouders die er onvoldoende in slagen om het recht op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling en groei naar zelfstandigheid van hun kind te realiseren*.¹ In het wetsvoorstel worden onder andere veranderingen van de gezagsontnemende maatregelen voorgesteld, te weten ontheffing en ontzetting. Dit artikel zal ingaan op de overwegingen van de wetgever om deze veranderingen door te voeren en wat het eventueel voor de praktijk kan betekenen.

Ontheffing en ontzetting

De huidige artikelen voor gezagsontnemende maatregelen zijn opgenomen in afdeling 5 van titel 14 in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. Het ontheffingsartikel – art. 1:266 BW – leest als volgt:

Mits het belang van de kinderen zich daar niet tegen verzet, kan de rechtbank een ouder van het gezag over een of meer van zijn kinderen ontheffen, op grond dat hij ongeschikt of onmachtig is zijn plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen.

Als criteria worden dus gehanteerd ongeschikt of onmachtig zijn. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld een geestelijke stoornis waardoor de ouder niet meer in staat is het kind te verzorgen en op te voeden. Op grond van art. 1:268 lid 1 BW is het niet mogelijk om een ouder uit het gezag te ontheffen als de betreffende ouder zich daartegen verzet, tenzij er sprake is van uitzonde-

ringen genoemd in lid 2. Die uitzonderingen zijn: a) ongeschiktheid van de ouder tot opvoeden en verzorgen van het kind, ondanks dat het kind zes maanden onder toezicht is gesteld; b) het behoud van invloed door een ouder die is ontzet uit het gezag, indien de andere ouder vervolgens niet ontheven wordt; c) het niet in staat zijn de wil te bepalen of de betekenis van de verklaring te begrijpen vanwege een geestelijke stoornis; d) als gevreesd moet worden voor ernstig nadeel, indien het kind terugkeert naar de ouder nadat het kind een jaar lang in een ander gezin dan het ouderlijke is verzorgd en opgevoed. Kenmerkend aan de ontheffing is dat het gezag wordt ontnomen met behoud van eer. Dit in tegenstelling tot ontzetting uit het ouderlijk gezag, hetgeen betekent dat de desbetreffende ouder een groot verwijt gemaakt kan worden wegens slecht gedrag. Ontzetting is geregeld in art. 1:269 BW en leest als volgt:

1. *Indien de rechtbank dit in het belang van de kinderen noodzakelijk oordeelt, kan zij een ouder van het gezag over een of meer van zijn kinderen ontzetten, op grond van:*
 - a. *misbruik van het gezag, of grove verwaarlozing van de verzorging of opvoeding van een of meer kinderen;*
 - b. *slecht levensgedrag;*
 - c. *onherroepelijke veroordeling:*
 - 1° *wegens opzettelijke deelneming aan enig misdrijf met een onder zijn gezag staande minderjarige;*
 - 2° *wegens het plegen tegen de minderjarige van een van de misdrijven, omschreven in de titels XIII–XVen XVIII–XX van het tweede boek van het Wetboek van Strafrecht;*
 - 3° *tot een vrijheidsstraf van twee jaar of langer;*
 - d. *het in ernstige mate veronachtzamen van de aanwijzingen van*

de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg of belemmering van een uithuisplaatsing krachtens het bepaalde in artikel 261;

- e. het bestaan van gegronde vrees voor verwaarlozing van de belangen van het kind, doordat de ouder het kind terugeist of terugneemt van anderen, die diens verzorging en opvoeding op zich hebben genomen.

De criteria voor ontheffing zijn kortom: misbruik van gezag of grove verwaarlozing; slecht levensgedrag; onherroepelijke veroordeling; veronachtzamen van aanwijzingen van bureau jeugdzorg; teruggeisen van het kind en gegronde vrees voor verwaarlozing van belangen van het kind. Hier wordt dus het verwijtbaar handelen van de ouder door middel van gezagsontneming gestraft en het is om die reden dat ontzetting vaak wordt uitgesproken met een strafrechtelijk vonnis als motiveringsgrond.

De wetgever en de rechtspraak

Volgens het wetsvoorstel zullen de artikelen van ontheffing en ontzetting komen te vervallen. Daarvoor in de plaats komt het nieuwe art. 1:266 BW, welke als volgt gelezen wordt:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien:
 - a. een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of
 - b. de ouder het gezag misbruikt.
2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.

De motivatie van de wetgever is in beginsel praktisch van aard. Door invoering van dit nieuwe artikel komt namelijk de mogelijkheid tot verzet van de ouder die ontheven dreigt te worden te vervallen. Met het wijzigingen van art. 1:266 BW is toestemming van de ouder om van het gezag ontheven te worden dus niet meer nodig. Dit biedt voornamelijk uitkomst in situaties waarin een snelle ontheffing gewenst is; denk hierbij aan een kind dat wordt geboren in een gezin met drugsverslaafde ouders.

Een ander gevolg van de wetswijziging, dat echter niet genoemd wordt in de Memorie van Toelichting, is dat het onderscheid tussen eervol en oneervol niet meer wordt gemaakt. Het eventuele gevolg van het wegvallen van dit onderscheid kan het best geïllustreerd worden aan de hand van een uitspraak van de Haarlemse rechtbank.² De zaak betrof een man die strafrechtelijk werd vervolgd voor een poging tot moord op zijn dochter, alsmede ontuchtige handelingen, waaronder het seksueel binnendringen van haar lichaam. De man was in eerste aanleg en in hoger beroep veroordeeld tot veertien jaar celstraf, maar was in cassatie gegaan. Op het moment dat de Haarlemse rechtbank uitspraak moest doen over het ontnemen van het gezag van de man, was de zaak nog niet behandeld door de Hoge Raad. De man ontkende alle feiten die vastgesteld waren door de strafrechter. Om die reden was er dus geen grond om ontzetting uit te kunnen spreken. Omdat het toch



Wat is uiteindelijk het belang van het kind?

in het belang van het kind was om het gezag van de vader te ontnemen, werd de man ontheven van het gezag. Hij refereerde zich aan het subsidiair verzoek tot ontheffing, hetgeen betekent dat hij zich niet verzette tegen de beslissing van de rechter.

Dit is een zeer interessante uitspraak. De rechter erkent het belang dat het kind heeft bij een gezagsontnemende maatregel waardoor de vader niets meer te zeggen heeft over haar. Omdat niet ontzet kan worden, wordt alsnog ontheffing uitgesproken. Juridisch gezien maakt dit geen verschil, het rechtsgevolg is namelijk gelijk. Toch wringt het in deze uitspraak dat de man met behoud van eer van zijn gezag is ontheven. Het kan voor de slachtoffers een bittere bijmaak geven aan het proces. Dit probleem wordt echter opgelost door het invoeren van het nieuwe gezagsontnemende artikel. Zoals gezegd wordt daarin geen onderscheid gemaakt tussen het eervol en oneervol ontnemen van het gezag, waardoor het gebruik van de gezagsontnemende maatregel vanuit het recht minder beladen is. Wil de rechter in de toekomst alsnog de ernst van de zaak benadrukken, dan kan dat dus niet vanuit de wet (ontzetting is namelijk geen optie meer) en zal dat dus uit de motivering van de rechter moeten blijken.

Slotom

De ontwikkeling van de gezagsontnemende maatregel is voornamelijk praktisch van aard en draagt bij aan het beeld van een staat die steeds meer in wil gaan grijpen in het gezinsleven. De open normen die worden gehanteerd in het nieuwe artikel 1:266 BW eisen van de rechter nadere uitleg. Het zal dus de taak van de rechter zijn om dit artikel vorm te geven en toepasbaar te maken in de rechtspraak. Interessante jurisprudentie zal hier zeker het gevolg van zijn. **N**

1 Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3.

2 Rb. Haarlem 2 augustus 2011, LJN BR6122.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

De Lezing

‘Het belang van de rechtsbijstand’

Leidse Rechtswinkel viert haar 40-jarige jubileum

Wat:

Congres Leidse Rechtswinkel

Sprekers:

Prof. Mr. A.G. Castermans – Hoogleraar Burgerlijk Recht

Mr. Van der Steur – VVD Kamerlid

Mr. Van Win – Deken van de Orde van Advocaten te

Den Haag

Mr. Gunn - Fiscaal jurist PWC en Promovenda

Prof. Mr. Ashmann - Hoogleraar Rechtspleging

Datum:

17 februari, 15:00 uur

Locatie:

C 131 KOG

Wie, waar en wanneer?

Naar aanleiding van het 40 jarige jubileum van De Leidse Rechtswinkel werd op vrijdag 17 februari in het KOG een congres georganiseerd. Mede vanwege de interessante sprekers voelden wij ons als NOVUM-redactie geroepen om deze gebeurtenis bij te wonen.

Het thema luidde: ‘het belang van de rechtsbijstand’. Dit onderwerp sluit nauw aan bij het bestaansrecht van de Rechtswinkel. In zijn welkomstwoord verwees Rafi Mardroos (algemeen bestuurslid) dan ook naar het jaar 1972, het oprichtingsjaar van de Leidse stichting.

Rafi beschreef het grote gebrek aan rechtsbijstand in de begin jaren 70. Naar aanleiding van een artikel in *Ars Aequi* kwam er in 1972 daadwerkelijk een passende oplossing: een stichting voor kosteloos juridisch advies, gefaciliteerd door studenten. De Leidse Rechtswinkel was aldus geboren en niet zonder succes. In de afgelopen 40 jaar zijn er door de stichting ongeveer 125.000 zaken behandeld. Elk jaar komen daar ongeveer 3.000 zaken bij. Rafi: ‘Ik zou zeggen: op naar de 1 miljoen!’

De lezing

Als vertegenwoordiger van de Raad van Advies van de Rechtswinkel doet Prof. Mr. Castermans de aftrap. In het licht van zijn eigen werkzaamheden die hij vroeger bij de Leidse Rechtswinkel heeft gedaan, onderstreept hij het feit dat het vooral de zwakke partijen zijn die bij de rechtswinkel aankloppen. Hij merkt op dat in de meeste gevallen dan ook het materiële recht zich niet goed aansluit bij het formele recht. De professor beschrijft dat de Nederlandse wetgever er erg goed in is om zwakke partijen te beschermen tegen de dominante positie van sterkere partijen. Zo kunnen de consument, de huurder en de werknemer via ons materiële recht tegengewicht bieden aan de sterke positie van respectievelijk de verkoper, verhuurder en werkgever. Wat de hoogleraar echter frappeert is dat dezelfde Nederlandse wetgever deze materiële compensatie weer wegneemt door bijvoorbeeld hogere griffierechten in te voeren. Hoe kan het zijn dat iemand enerzijds door het materiële recht wordt beschermd en anderzijds door het formele recht wordt tegengewerkt? De huidige wetgeving is aldus inconsequent op dit gebied.

In de afgelopen 40 jaar zijn er door de stichting ongeveer 125.000 zaken behandeld. Elk jaar komen daar ongeveer 3.000 zaken bij.

Ard van der Steur, VVD-Kamerlid, legt als volgend spreker de nadruk op een hogere vorm van rechtsbijstand: de advocatuur. Over de huidige stand van de advocatuur is hij niet geheel onder de indruk: 'Niet al te best', aldus Van der Steur. Zo beschreef hij een geval waar een advocaat een lang pleidooi hield voor de verkeerde verdachte.

Hoe kan dit gebeuren? En hoe kan het zijn dat een afgestudeerde met alleen maar zessen tot de advocatuur wordt toegelaten? De parlementariër wees erop dat in Nederland een specifieke toga master ontbreekt. De kwaliteit van de advocatuur moet simpelweg veel hoger worden.

De advocaat kan volgens hem worden vergeleken met een tandarts. Patiënten hebben geen flauw benul wat een tandarts allemaal uitspookt in hun mond, maar ze weten wel dat ze hem op grond van zijn kennis kunnen vertrouwen. Op een vergelijkbare wijze dient een cliënt ook op de kennis van zijn advocaat te kunnen vertrouwen.

Naast de rechtsbijstand in de zin van advocatuur wees Van der Steur ook op het belang van het goedkopere en minder formele alternatief: mediation. Momenteel is hij bezig met een wetsvoorstel waardoor dit alternatief beter te realiseren is. Hij hoopt daarmee te kunnen zorgen dat vele conflicten die eigenlijk helemaal niet bij de rechter thuishoren ook niet bij de rechter belanden.

Hoe kan het zijn dat een afgestudeerde met alleen maar zessen tot de advocatuur wordt toegelaten?

Ook Ernst van Win, deken van de Haagse Orde van Advocaten benadrukt het belang van een goede advocatuur. Hij illustreert dit aan de hand van het boek *Het proces* van Kafka, waarin Josef K. zonder gedegen rechtsbijstand onderworpen wordt aan strafrechtelijke willekeur. Men heeft in de samenleving dus behoefte aan goede advocaten, gekenmerkt door bepaalde kernwaarden. De deken noemt partijdigheid, onafhankelijkheid, deskundigheid, integriteit en betrouwbaarheid. Zoals hij het ziet wordt met de dag de staat sterker en het individu zwakker. Om deze reden dient de positie van de raadsman gewaarborgd te worden door de wet, verordeningen, een van de overheid onafhankelijk toezichtorgaan en onafhankelijke rechtspraak. Door verhoging van de griffierechten wordt het recht ontoegankelijk. Als gevolg hiervan komen de posities van de rechter en de advocaat als beschermers van de burger in het geding.

Advocaten dragen echter lang niet alle verantwoordelijkheid voor rechtsbijstand. Een groot deel van juridische bijstand bestaat


namelijk uit advies, hetgeen niet per sé door advocaten hoeft te worden gegeven. Het is van onschatbaar belang dat het gegeven advies goed is, zo zegt Mr. Gunn (Fiscaal Jurist PWC, promovenda en voormalig penningmeester van De Leidse Rechtswinkel). Om deze reden rust ook een grote druk op Rechtswinkeliers om geen verkeerde informatie te verschaffen aan klanten. Ter verzekering van de kwaliteit van de werknemers is er bij De Leidse Rechtswinkel een selectiebeleid ingesteld. Dit is echter slechts één van de ontwikkelingen die de entiteit de afgelopen jaren heeft doorgevoerd. Zo is bijvoorbeeld ook het Platform Rechtswinkels Nederland opgericht om onderling contact tussen alle Rechtswinkels in het land te stimuleren. Verder merkte de fiscaal juriste op dat in de toekomst er nog veel meer bereikt kan worden.

Door verhoging van de griffierechten wordt het recht ontoegankelijk.

De toekomst is ook een onderwerp waar Prof. mr. Ahsmann zich mee bezig houdt. Haar lezing was dan ook toegespitst over de toekomst van de rechtspraak indien het wetsvoorstel voor de verhoging van de griffierechten zou worden doorgevoerd. Er zijn een aantal argumenten waarom dit volgens haar geen slim plan is. Ze stelt dat de overheid op deze wijze de burger de mogelijkheid ontnemt op het eerlijk tegen haar op te nemen. De overheid probeert zich in haar visie onschendbaar te maken. Daarnaast worden de griffierechten voor vermogenden zo hoog, dat procederen tegen vermogende partijen onaantrekkelijk wordt voor mensen met minder inkomen. Er bestaat immers altijd het risico om een rechtszaak te verliezen, hetgeen kan leiden tot veroordeling tot betaling van de griffiekosten.

De bijzonder hoogleraar spreekt bovendien over het grondrecht van de onafhankelijke rechtspraak. Bij praktische ontoegankelijkheid van de rechter wordt dit grondrecht niet nageleefd. Ahsmann: 'Op het moment dat mensen geen toegang hebben tot een rechter, dan gaat het recht van de sterkste gelden.'

De moeite waard?

Inhoudelijk gezien was het congres een groot succes. Naast de vijf grote sprekers namen ook enkele studenten van de Rechtswinkel het woord om te vertellen over het reilen en zeilen van hun eigen afdeling. Deze afwisseling tussen alumni en studenten maakte het gehele congres erg divers en bijzonder. Clara Gall, voorzitter van de Rechtswinkel, sloot het Congres af met dankende woorden aan de sprekers. Onze komst was zeker de moeite waard. Hopelijk mogen er dan ook nog vele congressen ter ere van een jubileum volgen! 

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Miscellanea

“Evolutie is de verandering van een onbepaalde onsamenhangende homogeniteit in een bepaalde samenhangende heterogeniteit.”
(Oscar Wilde)

Raad voor de Rechtspraak: mediation verplichten?

Mediation is een prima instrument voor het oplossen van conflicten, mits het geschil zich daarvoor leent en de strijdende partijen vrijwillig meedoen, als dus de Raad voor de Rechtspraak De Raad voor de rechtspraak waarschuwt tegen juridisering van mediation. De Raad voor de rechtspraak is het dan ook niet eens met een wetsvoorstel in aanbouw dat in bepaalde gevallen een verplichting van mediation beoogt. De kracht zou juist liggen in het informele karakter ervan.

Eerste Kamer stemt over wijziging Grondwet

De Eerste Kamer wil dat in de Grondwet komt te staan dat iedere burger recht heeft op een eerlijk proces voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter. Ook wil de Eerste Kamer dat in de Grondwet wordt vastgelegd dat Nederland een democratische rechtsstaat is.

Twee moties met die strekking van de senatoren Lokin-Sassen (CDA) en Engels (D66) zijn op 14 februari bij de stemmingen aangenomen. De VVD, het CDA en de SGP stemden tegen de motie Engels. De moties waren op 7 februari jl. ingediend bij het beleidsdebat over het advies van de Staatscommissie Grondwet en de kabinetsreactie daarop. De Staatscommissie werd in 2009 ingesteld met als doel de regering te adviseren over de noodzaak tot wijziging van de Grondwet over bijvoorbeeld de toegankelijkheid en de betekenis van de Grondwet voor burgers, de grondrechten in het digitale tijdperk en de invloed van de internationale rechtsorde op de nationale rechtsorde.

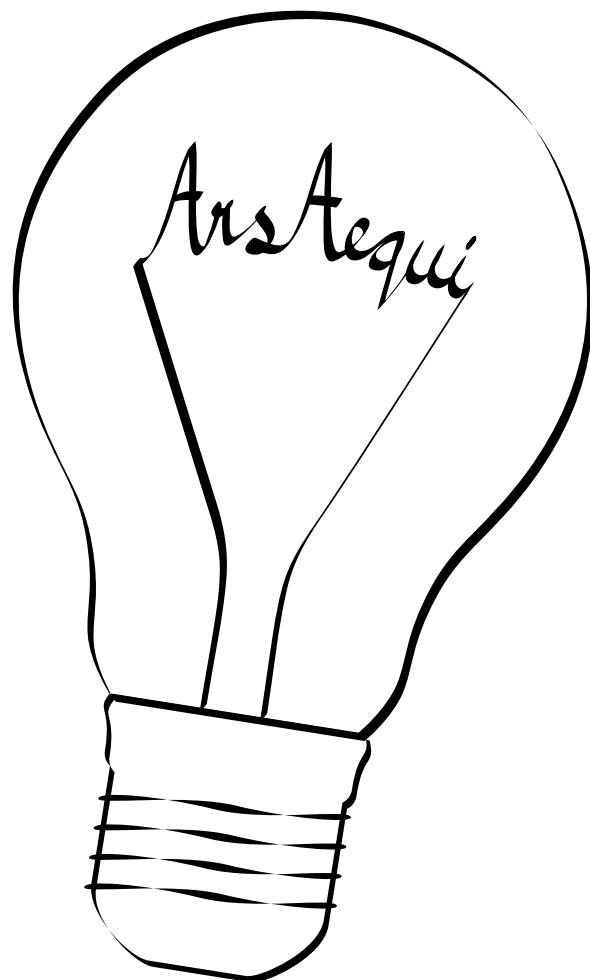
“De ene verandering legt altijd de grondslag voor de verandering die erop volgt” (Machiavelli)

Hof van Justitie: verplicht filtersysteem bij social network?

De exploitant van een sociale netwerksite kan niet worden verplicht een algemeen filtersysteem te installeren om te voorkomen dat muziek- en audiovisuele werken onrechtmatig worden gebruikt. Die verplichting is onder meer in strijd met het vereiste dat een juist evenwicht dient te worden verzekerd tussen enerzijds de bescherming van het auteursrecht en anderzijds de vrijheid van ondernemerschap, aldus het Hof van Justitie van de EU.

“Wees de verandering die je in de wereld wil zien gebeuren”
(Mahatma Gandhi)

ARS AEQUI MAAKT KENNIS, AANGENAAM.



► Ars Aequi is een algemeen juridisch maandblad vol verdieping, opinie en natuurlijk annotaties en nieuwe wetgeving. Een bron van informatie voor de jurist in opleiding.

► Ars Aequi is iedere maand voor studenten gratis te downloaden als PDF of ePub. Sluit op arsaequi.nl je gratis studentabonnement af.

► Wil je voor maar een tientje per jaar ook elke maand Ars Aequi op je deurmat? Ga naar tientjesabonnement.nl of scan de QR-code.

► Wil je volledig op de hoogte blijven van wat er in de juridische wereld gebeurt en een schat aan scriptieonderwerpen binnen handbereik hebben? Ga dan naar kwartaalsignaal.nl of scan de QR-code en kies voor een abonnement op *KwartaalSignaal*, waarin elk kwartaal de rechtsontwikkelingen op juridische deelterreinen worden besproken. Voor slechts € 16 per jaar heb je dan niet alleen KwartaalSignaal, maar krijg je ook Ars Aequi op papier!



Filmrecensie

Rashomon

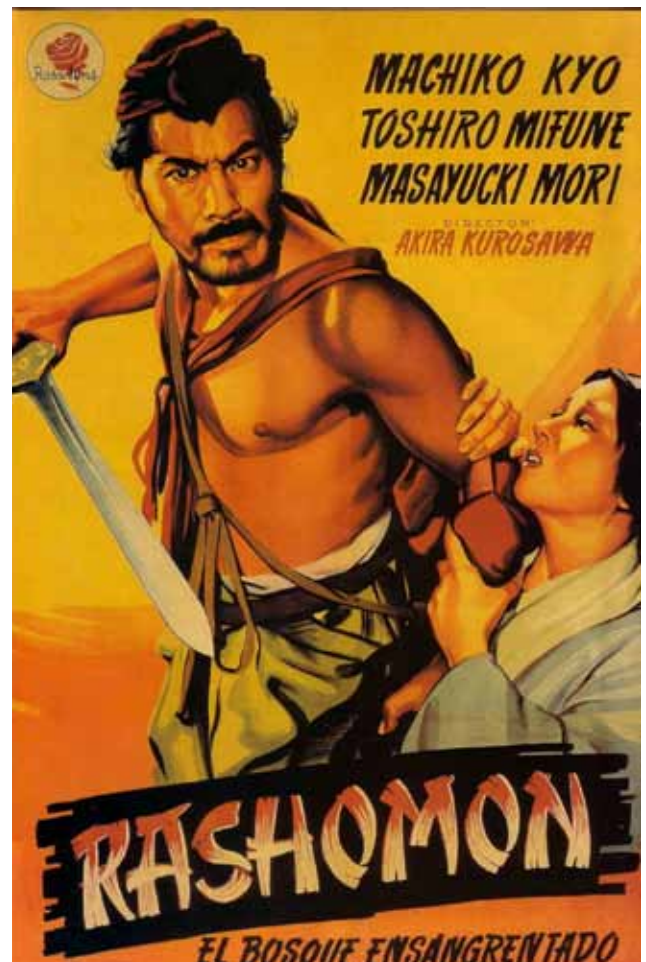
Wat is waarheid? Wie spreekt de waarheid? Hoe geloofwaardig zijn getuigen? Het zijn vragen die het hart van de rechtenstudent ongetwijfeld harder doet kloppen. Het zijn ook de vragen die centraal staan in de Japanse klassieker 'Rashomon' (1950) van regisseur Akira Kurosawa. Dit maakt het een film die je als rechtenstudent gezien moet hebben.

Het verhaal

Begeleid door prachtig mysterieuze muziek, opent de film met een verbouwereerde Japanse geestelijke en een eenvoudige houthakker die onder de Rashomon poort schuilen voor de stromende regen. Al gauw worden zij vergezeld door een eenvoudige man die de poort eveneens als een goede schuilplek voor de regen ziet. Verbouwereerd als de priester en houthakker lijken te zijn, merken zij de man niet eens op. "Ik kan het maar niet begrijpen", herhaalt de houthakker. De nieuwsgierigheid van de man dwingt hem te vragen wat de houthakker bezigt. De houthakker en priester vertellen hem dat ze nog nooit zo een vreemd verhaal hebben gehoord. Al snel wordt duidelijk dat de twee als getuigen hadden opgetreden in een moordzaak. De houthakker was degene die het lijk van een samurai gevonden had terwijl de priester de samurai een paar dagen geleden slechts had gezien. In deze hoedanigheid waren zij aanwezig tijdens de rechtszaak die de twee maar niet goed kunnen plaats. De houthakker begint de man te vertellen over de rechtszaak. Hier staan de getuigenissen van de bandiet Tajomaru, van de vrouw van de vermoorde samurai en de samurai zelf – die tot de rechter spreekt via een medium – centraal.

Getuigenis van de bandiet

Allereerst is er het verhaal van de gevreesde bandiet Tajomaru. Na al lange tijd gezocht te zijn, is hij eindelijk gevangen en bekend ook de samurai vermoord te hebben. In zijn versie van het verhaal komt hij over als een sluw, sterk en eervol bandiet. Volgens de bandiet zag hij de samurai en zijn vrouw in de bossen terwijl onder een boom lag uit te rusten. Terwijl de samurai en zijn vrouw de bandiet passeren, vangt de samurai een glimp van de schoonheid van de vrouw op. Gedreven door zijn lusten besluit hij de samurai te misleiden en te overmeesteren zodat hij de vrouw voor zichzelf



'Rashomon' (1951), Akira Kurosawa

kan hebben. Hoewel de vrouw aanvankelijk fel verzet, geeft zij zich – onder toezicht oog van haar vastgebonden man – gepassioneerd over aan de bandiet. Na haar onteerd te hebben, smeekt de vrouw de bandiet om met haar man te vechten in een duel om de dood om haar eer te herstellen. Zij zou daarna meegaan met de winnaar. Eervol als de bandiet zich doet voorkomen, accepteert hij het

voorstel. In een heroïsch gevecht wat volgt, was het de samurai die in de bandiet zijn meerdere moest erkennen. Het is om deze reden en deze reden alleen dat hij de samurai vermoord heeft, het was de enige eervolle oplossing.

Onder de Rashomon poort hoort de man het verhaal aan, het klinkt plausibel. Maar de houthakker is resoluut: ze liegen, zowel de bandiet als de vrouw.

Getuigenis van de vrouw

De versie van de vrouw vertelt een ander verhaal. Nadat zij onteerd is door de bandiet rent ze vol schaamte en verdriet naar haar man. De bandiet rent al lachend het bos in en laat de vrouw alleen met de samurai. De eervolle samurai kan haar niet langer accepteren nu zij onteerd is door de bandiet. Overweld door emotie smeekt de vrouw om vergiffenis, maar het mag niet baten. De enige eervolle oplossing is dat de samurai de vrouw vermoordt. De samurai zwijgt, maar lijkt te zeggen dat ze dat zelf moet doen. Met de dolk in de hand en overweld door emoties valt de vrouw flauw om weer bij te komen en haar man dood aan te treffen met haar dolk in zijn borstkas.

Na deze versie aangehoord te hebben, begint de man net als de priester en de houthakker verward te raken en raakt alleen maar verwarder nadat hij hoort dat de dode samurai ook een getuigenis had afgelegd, via een medium welteverstaan. Wederom is de houthakker resoluut: ook hij liegt.

Getuigenis van de samurai

Hoewel de samurai dood is, geeft hij zijn versie van het verhaal via een medium. In zijn versie kijkt de hij vastgebonden toe hoe de bandiet zijn vrouw met succes verleidt. In een soort trance van liefde geeft de vrouw zich over aan de bandiet. De samurai was gekrenkt door dit bedrog. Alsof dat niet genoeg was, vroeg de vrouw de bandiet ook nog eens om haar man te vermoorden wat het bedrog compleet maakt. Zelfs de bandiet lijkt verontwaardigd en biedt de samurai aan de oneervolle vrouw voor hem te vermoorden. Voor het eervolle aanbod was de samurai zelfs bereid de samurai zijn zonde te vergeven. Ondertussen weet de vrouw te ontsnappen. De bandiet kan haar niet achterhalen en bevrijdt de samurai vervolgens. Na het bedrog van zijn vrouw kan de samurai niet langer een eervol leven leiden. Voor hem zat er niets ander op dan zelf een einde te maken aan het verdriet en de schaamte. Hoe kon dat ook anders dan dat te doen met de dolk van zijn vrouw. Ook dit verhaal is gelogen aldus de houthakker. Hij schreeuwt dat de samurai door een zwaard om het leven was gebracht. Maar hoe kon hij dat weten? De man concludeert dat de houthakker de vierde getuige moet zijn. Hij kon dit alleen weten als hij hier zelf bij was geweest. De houthakker bekent. Omdat hij niet verder bij de rechtszaak betrokken wilde raken, had hij gelogen over zijn aanwezigheid.

Dus als zowel de bandiet, de samurai als de vrouw liegen wat is er dan volgens de houthakker echt gebeurd? Zijn versie zet de andere versies in een nieuw perspectief. Om de film niet volledig prijs te geven, zullen deze versie en de climax niet prijs gegeven worden.



v.l.n.r.: de man, de houthakker en de priester

Wat is waarheid?

Rashomon is waar meesterwerk waar Akira Kurosawa vragen stelt over de betrouwbaarheid van de getuigenis. Rond de moord van de samurai zijn er liefst vier verschillende verhalen die allen een plausibele verklaring bieden. Wat opvalt is dat een ieder zichzelf zo goed mogelijk probeert af te schilderen. De bandiet doet zich voorkomen als een stoere, sluwe, sterke en eervolle sterke man die iedere vrouw weet te verleiden en de eercodes respecteert. De vrouw doet zich voor als een eervolle vrouw die zich vol schaamte, verdriet en overmand door emoties overgeeft aan de genade van haar man. Zelfs de dode samurai heeft een compleet ander verhaal en schildert zichzelf af als de eervolle samurai die door schande en schaamte zichzelf van zijn leven berooft.

Duidelijk wordt dat iedereen zijn eigen belangen probeert te behartigen. Dus wat is dan waarheid? Wie spreekt de waarheid? Wat zijn getuigenissen eigenlijk waard als een ieder zijn eigen belangen verdedigt? Kurosawa behandelt deze thema's om een uiterst ingenieuze wijze. Daarnaast worden thema's als: de goedheid van de mens, moraliteit en eerlijkheid behandeld in de dialogen die de priester, de houthakker en de man hebben.

Naast het sterke verhaal en de filosofische thema's, zijn de acteerprestatie eveneens van hoog niveau, vooral omdat de personages in elke versie een andere rol moeten aannemen. Begeleid met prachtige muziek van Fumio Hayasaka en scherpe regie van Kurosawa, maken deze film een klassieker die je als rechtenstudent echt gezien moet hebben. **N**

Voordat u teleurgesteld uit de lokale DVD winkel loopt omdat ze film niet hebben, kijkt u dan eens op YouTube waar de film met engelse ondertiteling (nog) beschikbaar is.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Verenigingen

Groblers





Waarde lezer,

Een ontwikkeling is er niet zomaar: naar verloop van tijd blijkt dat zich een ontwikkeling heeft voorgedaan. We hebben ons leven ingedeeld in jaren, die we zoals u allemaal weet weer hebben onderverdeeld in maanden, dagen, uren, minuten en seconden. En omdat de tijd niet achteruit gaat staan we ook nooit aan het begin van een ontwikkeling, maar kunnen we er slechts op terugkijken – en voorstellingen doen.

Dit gezegd hebbende vind ik het een goed moment om terug te kijken. Toen ik begon met studeren in 2009 dacht ik nog dat ik makkelijk een tweede bachelor na mijn bachelor rechtsgeleerdheid zou kunnen doen. Nu, drie jaar later, hebben ontwikkelingen in de Nederlandse politiek – uiteraard weer gedreven door ontwikkelingen in de Nederlandse economie – ervoor gezorgd dat het erg onaantrekkelijk wordt om meer te willen studeren. Niet alleen is lang studeren uit den boze, maar ook is het doen van een tweede studie erg prijzig geworden. En als het allemaal even echt tegenzit hebben we straks ook geen studiefinanciering meer om ons studentenleven van te bekostigen. Ik ga ervan uit dat de politici die ons land besturen geen belang hebben bij een ongeschoolde bevolking (wat zou er dan uiteindelijk van hun eigen opvolging komen?) en dat ze met een oplossing zullen komen, al laat die misschien nog even op zich wachten. Hoe deze ontwikkeling zich verder zal ontwikkelen, nou ja, dat antwoord blijf ik u schuldig.

Maar wat kwam er van mijn andere plannen? Terugkijkend, nu iets minder ver, naar september 2011. Ik stond aan het begin van een jaar waarin ik iets zou gaan doen dat ik nog nooit eerder had

gedaan. Ik zou dit jaar wijden aan een bestuursfunctie binnen het bestuur van JFV Grotius. In september kende ik mijn bestuursgenoten nog maar net en ook van een vereniging als Grotius was nieuw voor ons. Een maand later, in oktober, stonden we samen op de constitutieborrel en waren we al wat meer aan elkaar en aan het besturen gewend. Nu, precies zes maanden later, zijn we een team. Ik ken mijn bestuursgenoten inmiddels zo goed en zie ze zo vaak dat ik niet meer zou weten wat ik zonder ze zou moeten. Dit jaar tot nu toe stijgt boven al mijn verwachtingen uit en ik verwacht dat dat de komende zes maanden niet zal veranderen.

Hoe dat zich verder ontwikkelt? Volgend jaar rond deze tijd ga ik weer eens eten met mijn (oud-)bestuursgenoten. JFV Grotius heeft net een geweldig lustrumjaar afgesloten en het 92e bestuur der JFV Grotius heeft de touwtjes in handen. Misschien kijken we wel foto's terug in de almanak, lezen de quote-lijst nog eens door en halen herinneringen op. We kunnen dan terugkijken op een geweldig jaar. We hebben allemaal iets geleerd het afgelopen jaar en bovendien heb ik vier vrienden die ik nooit meer kwijt wil. Dat lijkt me een mooie ontwikkeling, en volgens mij zijn we op de goede weg.

Namens het 91^e bestuur der JFV Grotius wens ik u heel veel prettige ontwikkelingen. **N**

Met vriendelijke groet,

Marthe Goudsmit
Ab-actis

Faculteitszaken



Annemieke Brouwer is dit studiejaar ('11-'12) de assessor, het student-lid van het faculteitsbestuur van de faculteit rechten. Zij behartigt de belangen van de student op deze faculteit en binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden

Telefoon: 071 527 7621

Email: assessor@law.leidenuniv.nl


Spreekuur op woensdag van 11.00 tot 12.00 uur

Nevenactiviteiten. Diegene die mijn column trouw leest zal inmiddels doorhebben dat ik dit een belangrijk woord vind. Naar mijn mening is het als student allereerst belangrijk plezier in je studie te hebben en kennis te vergaren. Maar een leuke studententijd bestaat uit meer. Behalve kennis opdoen zijn er ook andere aspecten die een deze tijd bijzonder maken en ander soort ervaringen op te doen dan enkel je hersenen te trainen. Persoonlijke ontwikkeling kan immers ook op sociaal vlak gebeuren.

Onze generatie studenten gaat een andere studententijd dan onze voorgangers tegemoet. Lang studeren zit er niet meer in en sneller door je studie gaan lijkt belangrijker te worden dan het opdoen van ervaringen. Laat je niet tegenhouden door alle bezuinigingsmaatregelen! Juist in deze tijden zijn nevenactiviteiten dé manier om jezelf van andere rechtenstudenten te onderscheiden en jezelf verder te ontwikkelen en te ontplooiën. Tijdens je eerste college merk je dat er veel medestudenten zijn; bij rechten kies je niet voor een kleinschalige opleiding. Om later en na je studie op te vallen zal je buiten redelijke studieresultaten ook andere activiteiten moeten ondernemen. Je toekomstige werkgever verwacht immers meer dan alleen het diploma dat je op zak hebt. Ook vaardigheden zoals communicatie, planning en samenwerken zullen van je gevraagd worden.

Toch lijkt de tijd snel voorbij te vliegen. Het is inmiddels alweer maart, voor je het weet is er weer een studiejaar voorbij gevolgen door enkel het volgen van colleges, het maken van tentamens en het hebben van een bijbaantje. Zonde, want er is zoveel meer mogelijk! Lastig is het natuurlijk wel om erachter te komen wat je opties zijn. Een studieadviseur en/of medestudenten kunnen je hierbij goed helpen. Juist door te praten over eventuele plannen en mogelijkheden kan je tijd vrij maken naast het studeren om de activiteiten te ondernemen. Een klein beetje uitloop bij je studie is echt geen probleem, maar gebruik die extra tijd niet om langzaam aan te doen, maar om activiteiten te ondernemen die anders gemist worden. Denk aan bijvoorbeeld het lopen van een stage, een buitenlandverblijf of het opdoen van bestuurservaring.

Nevenactiviteiten zijn zowel binnen als buiten de faculteit te vinden. Binnen de faculteit kan je denken aan het deelnemen in een van de studentgeledingen van bijvoorbeeld de Opleidingscommissies, het Onderwijsbestuur, de Faculteitsraad of een studievereniging. Maar ook in het schrijven in het facultaire maandblad NOVUM. Extra uitdaging naast je studie is te vinden in het volgen van een honours programma's, in het meedoen van een pleitconcoers en het volgen van extra vakken. Zelfs alvast ervaring in de praktijk opdoen is mogelijk! Wordt vrijwilliger bij een rechtswinkel of juridische assistent (werkstudent) bij een advocatenkantoor. Bovenstaande opsomming is eigenlijk maar beperkt, want de mogelijkheden voor het verbreden van je kennis en het opdoen van ervaring zijn eindeloos.

Mocht je vragen hebben over het doen van nevenactiviteiten of over de voorzieningen die de faculteit en/of universiteit op dit gebied aanbieden, kom eens bij mij langs! Hopelijk kan ik je dan verder helpen en wordt de drempel om nevenactiviteiten te ondernemen wat lager. Voor nu rust mij nu enkel nog te zeggen: hopelijk zijn de tentamens begin deze maand goed gegaan! We zijn alweer op de helft van het tweede semester, maak ook van aankomende periode het beste. 

Annemieke

Een klein beetje uitloop bij je studie is echt geen probleem, maar gebruik die extra tijd niet om langzaam aan te doen, maar om activiteiten te ondernemen die anders gemist worden.

BEGIN JE CARRIÈRE TIJDENS JE MASTER

MASTER ONDERNEMINGSRECHT AAN DE ZUIDAS

Wil jij een gedegen academische basis met een sterke blik op de praktijk, gastcolleges van ervaren juristen op kantoren en een stage bij een vooraanstaand advocatenkantoor?

Kies dan voor de master *Ondernemingsrecht aan de Zuidas*, een unieke samenwerking tussen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid en veertien grote advocatenkantoren rond de Zuidas.

KIJK VOOR MEER INFORMATIE, AANMELDING EN
DEELNEMENDE KANTOREN OP
WWW.RECHTEN.VU.NL/ONDERNEMINGSRECHT



VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit der
Rechtsgeleerdheid

Linklaters



Link up.

Vind je het een spannende uitdaging om hechte relaties op te bouwen met gerenommeerde, internationale cliënten? Wil je de grenzen van je praktijkgebied verleggen naar een breed spectrum van sectoren? Heb je het talent, inzicht én de energie om de meest complexe transacties succesvol af te ronden? Link dan met Linklaters! Wij zijn een wereldwijd, toonaangevend kantoor met advocaten, notarissen en fiscalisten. We zijn altijd op zoek naar jong toptalent. Dus als jij carrière wilt maken in een open en toegankelijke omgeving, waarin pragmatisme en vernieuwend denken centraal staan, bekijk dan onze stagemogelijkheden en vacatures op www.linklatersgraduates.nl

